

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 233/2014

2014 m. kovo 11 d.

kuriuo nustatoma vystomojo bendradarbiavimo finansavimo priemonė 2014–2020 m. laikotarpiui

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

(4) laikui bėgant Sąjungos parama turėtų būti prisidedama prie priklausomybės nuo pagalbos mažinimo;

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 209 straipsnio 1 dalį ir 212 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

(5) vykdamas Sąjungos veiksmus tarptautinėje arenoje turi būti vadovaujamas principais, paskatinusiais jos pačios sukūrimą, vystymąsi ir plėtrą, kurių įgyvendinimą ji skatina platesniame pasaulyje, t.y. demokratija, teisine valstybe, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių visuotinumas ir nedalomumas, pagarba žmogaus orumui, lygybė ir solidarumas bei Jungtinių Tautų Chartijos ir tarptautinės teisės principų laikymasis. Sąjunga turi siekti plėtoti ir stiprinti išsipareigojimą laikytis šių principų šalyse partnerėse, teritorijose partnerėse ir regionuose partneriuose palaikydama dialogą ir vykdydama bendradarbiavimo veiklą. Laikydamosi tų principų Sąjunga įrodo savo, kaip vystymosi politikos subjekto, pridėtinę vertę;

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽¹⁾laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽²⁾,

kadangi:

(1) šis reglamentas yra Sąjungos vystomojo bendradarbiavimo politikos dalis ir viena iš priemonių, kuriomis remiama Sąjungos išorės politika. Jis pakeičia Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1905/2006 ⁽³⁾, kuris nustojo galioti 2013 m. gruodžio 31 d.;

(6) įgyvendindama šį reglamentą, visų pirma programavimo proceso metu, Sąjunga turėtų tinkamai atsižvelgti į žmogaus teisių ir demokratijos srities prioritetus, tikslus ir kriterijus, kuriuos Sąjunga nustatė šalims partnerėms, visų pirma į šalių žmogaus teisių strategijas;

(2) kova su skurdu tebėra svarbiausias Sąjungos vystymosi politikos tikslas, kaip nustatyta Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) V antraštinės dalies 1 skyriuje ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) III antraštinės dalies penktosios dalies 1 skyriuje, atsižvelgiant į Tūkstantmečio vystymosi tikslus (TVT) ir kitus tarptautinių lygiu sutartus išsipareigojimus ir tikslus vystymosi srityje, kuriuos patvirtino Sąjunga ir valstybės narės Jungtinėse Tautose (JT) ir kituose kompetentinguose tarptautiniuose forumuose;

(7) pagarba žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, teisinės valstybės, demokratinių principų, skaidrumo, gero valdymo, taikos bei stabilumo ir lyčių lygybės propagavimas yra itin svarbūs šalių partnerių vystymuisi, o šie aspektai turėtų būti įtraukti į Sąjungos vystymosi politiką, ypač į programavimo procesą ir į su šalimis partnerėmis sudaromus susitarimus;

(3) bendras Tarybos, Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų, Europos Parlamento ir Komisijos pareiškimas dėl Europos Sąjungos vystymosi politikos: „Europos konsensusas“ ⁽⁴⁾ (toliau – Europos konsensusas) ir jo sutartuose pakeitimuose nustatyta šio reglamento įgyvendinimui skirta bendra politikos sistema, gairės ir kryptys;

(8) paramos veiksmingumas, didesnis skaidrumas, bendradarbiavimas bei papildomumas ir geresnis suderinimas, derinimas su šalimis partnerėmis bei procedūrų koordinavimas tiek tarp Sąjungos ir jos valstybių narių, tiek plėtojant santykius su kitais paramos teikėjais ir vystymosi proceso dalyviais yra būtini siekiant užtikrinti paramos nuoseklumą ir aktualumą, kartu mažinant šalių partnerių patiriamas išlaidas. Vykdydama savo vystymosi politiką, Sąjunga yra išsipareigojusi įgyvendinti 2005 m. kovo 2 d. Paryžiuje vykusio Aukšto lygio forumo pagalbos veiksmingumo klausimais priimtos Deklaracijos dėl pagalbos veiksmingumo išvadas, 2008 m. rugsėjo 4 d. priimtą Akros veiksmų darbotvarkę ir 2011 m. gruodžio 1 d. Busane priimtą deklaraciją dėl tolesnių veiksmų. Remdamiesi tais išsipareigojimais, Taryba ir Taryboje posėdžiavę

⁽¹⁾ OLC 391, 2012 12 18, p. 110.⁽²⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2014 m. kovo 11 d. Tarybos sprendimas.⁽³⁾ 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1905/2006, nustatantis vystomojo bendradarbiavimo finansinę priemonę (OL L 378, 2006 12 27, p. 41).⁽⁴⁾ OLC 46, 2006 2 24, p. 1.

- valstybių narių vyriausybių atstovai parengė kelis išvadų dokumentus, pavyzdžiui, ES elgesio kodeksą dėl papildomumo ir darbo pasidalijimo įgyvendinant vystymosi politiką ir Paramos veiksmingumo veiklos programą. Turėtų būti stiprinamos bendram programavimui skirtos pastangos ir procedūros;
- (9) Sąjungos parama turėtų būti remiama bendra Afrikos ir ES strategija, kuri buvo priimta 2007 m. gruodžio 8–9 d. ES ir Afrikos aukščiausiojo lygio susitikime Lisabonoje, ir jos vėlesni pakeitimai ir papildymai, remiantis bendra vizija, principais ir tikslais, kuriais grindžiama Afrikos ir ES strateginė partnerystė;
- (10) Sąjunga ir valstybės narės turėtų gerinti savo atitinkamos vystomojo bendradarbiavimo politikos nuoseklumą, koordinavimą ir papildomumą, visų pirma atsižvelgdamos į šalių ir regionų partnerių prioritetus šalies ir regionų lygiu. Siekiant užtikrinti, kad Sąjungos ir valstybių narių vystomojo bendradarbiavimo politika papildytų bei stiprintų viena kitą, ir siekiant užtikrinti ekonomiškai efektyvų paramos teikimą išvengiant dubliavimo ir spragų, tikslinga skubiai numatyti bendro programavimo procedūras, kurios būtų įgyvendinamos kaskart, kai tai įmanoma ir tikslinga;
- (11) Sąjungos vystomojo bendradarbiavimo politika ir tarptautiniai veiksmai grindžiami TVT, pavyzdžiui, ypač didelio skurdo ir bado panaikinimo tikslu, įskaitant bet kokius jų vėlesnius pakeitimus, ir Sąjungos ir valstybių narių patvirtintais vystymosi tikslais, principais ir išpareigojimais, be kita ko, joms bendradarbiaujant JT ir kituose kompetentinguose tarptautiniuose forumuose vystomojo bendradarbiavimo srityje. Sąjungos politika ir tarptautiniai veiksmai taip pat grindžiami jos išpareigojimais ir pareigomis žmogaus teisių ir vystymosi srityse, įskaitant Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą, Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims, JT vaiko teisių konvenciją ir JT deklaraciją dėl teisės į vystymąsi;
- (12) Sąjunga yra tvirtai išpareigojusi siekti lyčių lygybės, nes tai – žmogaus teisė, socialinio teisingumo aspektas ir viena iš pagrindinių Sąjungos vystymosi politikos vertybių. Lyčių lygybė yra itin svarbi siekiant visų TVT. 2010 m. birželio 14 d. Taryba pritarė ES veiksmų planui dėl 2010–2015 m. lyčių lygybės ir moterų įgalinimo vystymosi srityje;
- (13) reaguojant į krizę ir nelaimės, su konfliktais susijusias ir nestabilias padėtis, įskaitant pereinamojo laikotarpio padėtis ir padėtis po krizės, Sąjunga turėtų didžiausią pirmenybę teikti visa apimančiai požiūrio propagavimui. Tai visų pirma turėtų būti grindžiama 2007 m. lapkričio 19 d. Tarybos išvadomis dėl ES atsako į nestabilias padėtis ir 2007 m. lapkričio 19 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadomis dėl saugumo ir vystymosi, ir taip pat grindžiama 2011 m. birželio 20 d. Tarybos išvadomis dėl konfliktų prevencijos ir visomis atitinkamomis vėlesnėmis išvadomis;
- (14) ypač tais atvejais, kai poreikiai turi būti itin skubiai patenkinti, o skurdas yra itin plačiai paplitęs ir išsigalėjęs, Sąjungos parama turėtų būti nukreipta šalių ir jų gyventojų atsparumui nepalankiems įvykiams stiprinti. Tai turėtų būti daroma užtikrinant tinkamą požiūrių, reaguojimo būdų ir priemonių įvairovę, ypač užtikrinant, kad į saugumą orientuoti, humanitariniai ir vystymosi požiūriai būtų suderinti, nuoseklūs ir veiksmingai koordinuojami, tokiu būdu susiejant pagalbą, atkūrimą ir vystymąsi;
- (15) Sąjungos parama turėtų būti sutelkiama tose srityse, kuriose ji turi didesnę poveikį, atsižvelgiant į jos gebėjimą imtis veiksmų pasaulio mastu ir spręsti pasaulines problemas, pavyzdžiui, skurdo panaikinimo, darnaus ir integracinio vystymosi, demokratijos, gero valdymo, žmogaus teisių ir teisinės valstybės principų propagavimo pasaulyje problemas, taip pat į jos ilgalaikį ir numatomą išpareigojimą teikti paramą vystymuisi bei vaidmenį derinant veiksmus su jos valstybėmis narėmis. Tokiam poveikiui užtikrinti diferenciacijos principą reikėtų taikyti ne tik paskirstant lėšas, bet ir vykdant programavimo veiklą, kad dvišalis vystomasis bendradarbiavimas būtų nukreiptas į tas šalis partneres, kurioms labiausiai reikia pagalbos, įskaitant nestabilias ir labai pažeidžiamas valstybes, kurios neturi daug galimybių naudotis kitais finansavimo šaltiniais savo vystymuisi paremti. Sąjunga turėtų užmegzti naujas partnerystes su šalimis, kuriose laipsniškai nutraukiamos dvišalės paramos programos, visų pirma remdamasi pagal šią priemonę ir kitas temines Sąjungos priemones, skirtas išorės veiksams finansuoti, visų pirma Bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis partnerystės priemonę, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 234/2014⁽¹⁾ (toliau – Partnerystės priemonė), nustatytomis regioninėmis ir teminėmis programomis;

(¹) 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 234/2014 dėl bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis partnerystės priemonės (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 77).

- (16) Sąjunga turėtų siekti kuo efektyviau naudoti turimus išteklius, kad jos išorės veiksmų poveikis būtų optimalus. Tai turėtų būti pasiekta laikantis visa apimančio požiūrio kiekvienos šalies atžvilgiu, kuris būtų grindžiamas Sąjungos išorės priemonių nuoseklumu ir papildomumu, taip pat sinergijos tarp šios priemonės ir kitų sričių Sąjungos politikos kūrimu. Tai turėtų apimti tolesnį abipusį pagal išorės priemones parengtų programų stiprinimą. Siekdama užtikrinti bendrą Sąjungos išorės veiksmų nuoseklumą pagal ES sutarties 21 straipsnį, Sąjunga turi užtikrinti politikos suderinamumą vystymosi labui, kaip nustatyta SESV 208 straipsnyje;
- (17) laikantis politikos suderinamumo vystymosi labui principo, šiuo reglamentu turėtų būti sudarytos sąlygos užtikrinti didesnę Sąjungos politikos nuoseklumą. Tai turėtų sudaryti sąlygas visiškai suderinti veiksmus su šalimis partnerėmis ir regionais partneriais, kai įmanoma pasinaudojant nacionaliniais vystymosi planais ar panašiais išsamiais vystymosi dokumentais, kurie buvo priimti dalyvaujant atitinkamiems nacionaliniams ir regioniniams organams, Sąjungos veiksmų programavimo pagrindu. Juo turėtų būti toliau siekiama geresnio paramos teikėjų, pirmiausia Sąjungos ir jos valstybių narių, veiklos derinimo vykdant bendrą programavimą;
- (18) globalizuotame pasaulyje Sąjungos įvairių sričių vidaus politika, pavyzdžiui, aplinkos, klimato kaitos, atsinaujinančiųjų išteklių energijos propagavimo, užimtumo (įskaitant deramą darbą visiems), lyčių lygybės, energetikos, vandens, transporto, sveikatos apsaugos, švietimo, teisingumo ir saugumo, kultūros, mokslinių tyrimų ir inovacijų, informacinės visuomenės, migracijos, žemės ūkio ir žuvininkystės politika, vis dažniau įtraukiama į Sąjungos išorės veiksmus;
- (19) Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijoje, apimant ekonomikos augimo modelius, kuriais didinama socialinė, ekonominė bei teritorinė sanglauda ir sudaromos sąlygos neturtingiesiems padidinti savo įnašą į nacionalinę gerovę bei ja pasinaudoti, pabrėžiamas Sąjungos išsipareigojimas savo vidaus ir išorės politikoje skatinti pažangų, integracinį ir tvarų augimą, susiejant ekonomikos, socialinę ir aplinkos sritis;
- (20) kova su klimato kaita ir aplinkos apsauga yra vieni iš didžiausių uždavinių, su kuriais susiduria Sąjunga ir besivystančios šalys; šioms uždaviniams spręsti reikia skubiai imtis nacionalinio ir tarptautinio lygio veiksmų. Todėl šiuo reglamentu turėtų būti prisidedama siekiant tikslo,
- kad bent 20 % Sąjungos biudžeto būtų skiriama perėjimui prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir klimato kaitai atsparios visuomenės, o įgyvendinant visuotinių viešųjų gėrybių ir uždavinių programą, numatytą šiame reglamente, bent 25 % jos lėšų būtų skiriama kovai su klimato kaita ir aplinkos apsaugai. Kai įmanoma, veiksmai tose srityse turėtų vienas kitą papildyti, kad būtų sustiprintas jų poveikis;
- (21) šiuo reglamentu turėtų būti sudaryta galimybė Sąjungai prisidėti prie bendro Sąjungos išsipareigojimo teikti nuolatinę paramą žmogaus socialinei raidai, siekiant pagerinti žmonių gyvenimą, įgyvendinimo. Siekiant to tikslo reikėtų, kad šiai vystymosi sričiai būtų skiriama bent 25 % visuotinių viešųjų gėrybių ir uždavinių programos lėšų;
- (22) Bent 20 % pagal šį reglamentą numatytos paramos turėtų būti paskirstyta pagrindinėms socialinėms paslaugoms, daug dėmesio skiriant sveikatos apsaugai ir švietimui, taip pat ir viduriniam išsilavinimui, pripažįstant, kad tam tikras lankstumas turi būti įprastas, pavyzdžiui, su išimtinė parama susijusiais atvejais. Duomenys apie to reikalavimo laikymąsi turėtų būti įtraukiami į Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 236/2014 ⁽¹⁾ nurodytą metinę ataskaitą;
- (23) JT Stambulo veiksmų programoje mažiausiai išsivysčiusioms šalims 2011-2020 m. dešimtmečiui mažiausiai išsivysčiusios šalys išsipareigojo į jų nacionalines vystymosi strategijas įtraukti prekybos ir prekybos gebėjimų stiprinimo politiką. Be to, Pasaulio prekybos organizacijos 8-oje ministrų konferencijoje, vykusioje 2011 m. gruodžio 15-17 d. Ženevoje, ministrai susitarė ir po 2011 m. išlaikyti tokius pagalbos prekybai lygius, kurie bent atspindėtų 2006-2008 m. laikotarpio vidurkį. Dedant tas pastangas turi būti teikiama didesnė ir tikslingesnė pagalba prekybai ir sudaromos palankesnės prekybos sąlygos;
- (24) nors pagal temines programas visų pirma turėtų būti remiamos besivystančios šalys, kai kurios paramą gaunančios šalys, taip pat užjūrio šalys ir teritorijos (UŠT), kurių požymiai neatitinka Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Paramos vystymuisi komiteto (DAC) nustatytų oficialios paramos vystymuisi (OPV) gavėjams taikomų reikalavimų, bet kurioms taikomas 1 straipsnio 1 dalies b punktas, šiame reglamente nustatytais sąlygomis taip pat turėtų atitikti paramos pagal temines programas gavimo reikalavimus;

⁽¹⁾ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 236/2014, kuriuo nustatomos bendros Sąjungos išorės veiksmų finansavimo priemonių įgyvendinimo taisyklės ir procedūros (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 95).

(25) bendradarbiavimo sričių detalės ir finansinių asignavimų pagal geografines teritorijas ir bendradarbiavimo sritis koregavimai nėra esminiai šio reglamento aspektai. Todėl pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus dėl tų šio reglamento priedų, kuriuose nustatytos bendradarbiavimo pagal geografines ir temines programas detalės ir orientaciniai finansiniai asignavimai pagal geografines teritorijas ir bendradarbiavimo sritis, elementų atnaujinimo. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais. Atlikdama su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą ir rengdama jų tekstus, Komisija turėtų užtikrinti, kad atitinkami dokumentai būtų vienu metu, laiku ir tinkamai perduodami Europos Parlamentui ir Tarybai;

(26) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai dėl strategijos dokumentų ir orientacinių daugiamėčių programų, nurodytų šiame reglamente. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011⁽¹⁾;

(27) atsižvelgiant į tokių įgyvendinimo aktų pobūdį, ypač jų politikos krypties pobūdį ar jų poveikį biudžetui, jiems priimti paprastai turėtų būti taikoma nagrinėjimo procedūra, išskyrus nedidelio finansinio masto priemones;

(28) Komisija turėtų priimti iš karto taikomus įgyvendinimo aktus, kai deramai pagrįstais atvejais dėl neišvengiamų skubos priežasčių Sąjungai reikia greitai reaguoti;

(29) Sąjungos išorės veiksmų finansavimo priemonių įgyvendinimo bendros taisyklės ir procedūros yra nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 236/2014;

(30) Europos išorės veiksmų tarnybos struktūra ir veikimas nustatyti Tarybos sprendime 2010/427/ES⁽²⁾;

(31) kadangi šio reglamento tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, bet dėl jų masto tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi ES sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga

gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;

(32) šiuo reglamentu jo taikymo laikotarpiui nustatomas finansinis paketas, kuris yra svarbiausia orientacinė suma, kaip apibrėžta 2013 m. gruodžio 2 d. tarpinstitucinio Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos susitarimo dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo⁽³⁾ 17 punkte, kuriuo metinės biudžeto procedūros metu vadovaujasi Europos Parlamentas ir Taryba;

(33) reikėtų šio reglamento taikymo trukmę suderinti su to Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 1311/2013⁽⁴⁾ taikymo trukme. Todėl šis reglamentas turėtų būti taikomas nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d.,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šiuo reglamentu nustatoma priemonė (toliau – vystomojo bendradarbiavimo priemonė arba VBP), pagal kurią Sąjunga gali finansuoti:

a) geografines programas, kuriomis siekiama remti vystomąjį bendradarbiavimą su besivystančiomis šalimis, kurios yra įtrauktos į EBPO/DAC OPV nustatytą gavėjų sąrašą, išskyrus:

i) šalis, 2000 m. birželio 23 d. Kotonu pasirašiusias Partnerystės susitarimą tarp Afrikos, Karibų jūros bei Ramiojo vandenyno grupės valstybių ir Europos bendrijos bei jos valstybių narių⁽⁵⁾, išskyrus Pietų Afriką;

ii) šalis, atitinkančias finansavimo iš Europos plėtros fondo reikalavimus;

⁽¹⁾ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 28.2.2011 2 28, p. 13).

⁽²⁾ 2010 m. liepos 26 d. Tarybos sprendimas 2010/427/ES, kuriuo nustatoma Europos išorės veiksmų tarnybos struktūra ir veikimas (OL L 201, 2010 8 3, p. 30).

⁽³⁾ OL C 373, 2013 12 20, p. 1.

⁽⁴⁾ 2013 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 1311/2013, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. daugiametė finansinė programa (OL L 347, 2013 12 20, p. 884).

⁽⁵⁾ OL L 317, 2000 12 15, p. 3.

- iii) šalis, atitinkančias Sąjungos finansavimo pagal Europos kaimynystės priemonę, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 232/2014 ⁽¹⁾ (toliau – Europos kaimynystės priemonė), reikalavimus;
- iv) paramos gavėjus, atitinkančius Sąjungos finansavimo pagal Pasirengimo narystei pagalbos priemonę, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 231/2014 ⁽²⁾ (toliau – Pasirengimo narystei pagalbos priemonė), reikalavimus;
- b) temines programas, kuriomis siekiama spręsti su vystymusi susijusius klausimus visuotinių viešųjų gėrybių bei uždavinių srityje ir remti pilietinės visuomenės organizacijas bei vietos valdžios institucijas šalyse partnerėse šios dalies a punkta, Sąjungos finansavimo pagal šios dalies a punkto i–iii papunkčiuose nurodytas priemones reikalavimus atitinkančiose šalyse ir šalyse bei teritorijose, patenkančiose į Tarybos sprendimo 2013/755/ES ⁽³⁾ taikymo sritį;
- c) visos Afrikos programą, kuria remiama Afrikos ir Sąjungos strateginė partnerystė, ir jos vėlesnius pakeitimus bei papildymus, siekiant įtraukti tarpreregioninio, žemyninio ar pasaulinio pobūdžio veiklą, vykdomą Afrikoje ir su Afrika.

2. Šiame reglamente regionas apibrėžiamas kaip geografinis vienetas, kuriame yra daugiau nei viena besivystanti šalis.

3. 1 dalyje nurodytos šalys ir teritorijos šiame reglamente atitinkamai vadinamos „šalimis partnerėmis“ arba „regionais partneriais“ pagal jų atitinkamą geografinę, teminę arba visos Afrikos programą.

2 straipsnis

Tikslai ir atitikimo finansavimo reikalavimams kriterijai

1. Atsižvelgiant į Sąjungos išorės veiksmų principus ir tikslus, Europos konsensusą ir jo sutartus pakeitimus:

- a) svarbiausias bendradarbiavimo pagal šį reglamentą tikslas yra mažinti skurdą ir ilgainiui jį visiškai jį panaikinti;
- b) laikantis a punkte nurodyto pagrindinio tikslo, bendradarbiavimu pagal šį reglamentą taip pat bus prisidedama prie:
- i) darnaus ekonominio, socialinio bei aplinkosauginio vystymosi skatinimo ir

- ii) demokratijos, teisinės valstybės, gero valdymo, žmogaus teisių ir atitinkamų tarptautinės teisės principų stiprinimo ir rėmimo.

Pirmoje pastraipoje nurodytų tikslų įgyvendinimas vertinamas taikant atitinkamus rodiklius, įskaitant žmogaus socialinės raidos rodiklius, visų pirma 1-ąjį TVT – a punkto atveju ir 1–8 TVT – b punkto atveju, o laikotarpiu po 2015 m. – kitus Sąjungos ir valstybių narių tarptautiniu lygmeniu sutartus rodiklius.

2. Bendradarbiaujant pagal šį reglamentą prisidedama prie tarptautinių įsipareigojimų ir tikslų vystymosi srityje įgyvendinimo, kuriems Sąjunga pritarė, visų pirma TVT ir naujų laikotarpio po 2015 m. vystymosi tikslų įgyvendinimo.

3. Veiksmai pagal geografines programas rengiami taip, kad atitiktų EBPO/DAC nustatytus OPV kriterijus.

Veiksmai pagal temines programas ir visos Afrikos programą rengiami taip, kad atitiktų EBPO/DAC nustatytus OPV kriterijus, išskyrus atvejus, kai:

- a) veiksmai taikomas paramą gaunančiai šaliai ar teritorijai, kuri neatitinka EBPO/DAC nustatytų OPV gavėjai taikomų reikalavimų; arba
- b) veiksmu įgyvendinama pasaulinė iniciatyva, Sąjungos politikos prioritetas ar tarptautinė Sąjungos pareiga ar įsipareigojimas, kaip nurodyta 6 straipsnio 2 dalies b ir e punktuose, ir veiksmas neturi OPV kriterijams atitikti būtinų požymių.

4. Nedarant poveikio 3 dalies a punktui, bent 95 % išlaidų, numatytų pagal temines programas, ir bent 90 % išlaidų, numatytų pagal visos Afrikos programą, atitinka EBPO/DAC nustatytus OPV kriterijus.

5. Veiksmai, kuriems taikomas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1257/96 ⁽⁴⁾ ir kurie atitinka finansavimo pagal tą reglamentą reikalavimus, pagal šį reglamentą iš esmės nefinansuojami, išskyrus atvejus, kai reikia užtikrinti bendradarbiavimo tęstinumą pereinant nuo krizės prie stabilių vystymosi sąlygų. Tokiais atvejais ypač daug dėmesio skiriama veiksmingo humanitarinės pagalbos, atkūrimo ir paramos vystymuisi susiejimo užtikrinimui.

⁽¹⁾ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 232/2014, kuriuo nustatoma bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis partnerystės priemonė (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 27).

⁽²⁾ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 231/2014, kuriuo nustatoma Pasirengimo narystei pagalbos priemonė (PNPP II) (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 11).

⁽³⁾ 2013 m. lapkričio 25 d. Tarybos sprendimas 2013/755/ES dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos Sąjungos asociacijos (Užjūrio asociacijos sprendimas) (OL L 344, 2013 12 19, p. 1).

⁽⁴⁾ 1996 m. birželio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1257/96 dėl humanitarinės pagalbos (OL L 163, 1996 7 2, p. 1).

3 straipsnis

Bendrieji principai

1. Palaikydama dialogą ir bendradarbiaudama su šalimis partnerėmis ir regionais partneriais, Sąjunga siekia skatinti, plėtoti ir stiprinti demokratijos, teisinės valstybės bei pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms principus, kuriais ji yra pagrįsta.

2. Įgyvendinant šį reglamentą, laikomasi diferencijuoto požiūrio į šalis partneres siekiant užtikrinti, kad su jomis būtų vykdomas konkrečiai joms pritaikytas bendradarbiavimas, atsižvelgiant į jų:

- a) jų poreikius, remiantis kriterijais, pavyzdžiui, gyventojų skaičiumi, pajamomis vienam gyventojui, skurdo mastu, pajamų pasiskirstymu ir žmogaus socialinės raidos lygiu;
- b) jų gebėjimą kaupti ir naudoti finansinius išteklius bei įsiviešinti lėšas,
- c) jų išsipareigojimus ir veiklos rezultatus, remiantis kriterijais ir rodikliais, pavyzdžiui, politine, ekonomine ir socialine pažanga, lyčių lygybe, pažanga gero valdymo, žmogaus teisių ir veiksmingo paramos panaudojimo srityse, visų pirma tuo, kaip šalis naudoja vystymuisi skirtus ribotus išteklius, pradedant jos pačios išteklių; ir
- d) galimą Sąjungos paramos vystymuisi poveikį.

Išteklių paskirstymo procese pirmenybė teikiama toms šalims, kurioms labiausiai reikia pagalbos, visų pirma mažiausiai išsivysčiusioms šalims, mažas pajamas gaunantioms šalims, taip pat krizės apimtoms šalims, šalims po krizės, nestabilioms ir pažeidžiamoms šalims.

Siekiant padėti atlikti analizę ir nustatyti šalis, kurioms labiausiai reikia pagalbos, atsižvelgiama į tokius kriterijus kaip žmogaus socialinės raidos indeksas, ekonominio pažeidžiamumo indeksas ir kitus atitinkamus indeksus, įskaitant skurdo ir nelygybės šalyje vertinimo indeksus.

3. Visų programų įgyvendinimo laikotarpiu įtraukiami Europos konsensuse nustatyti kompleksiniai klausimai. Be to, prireikus įtraukiami konfliktų prevencijos, deramo darbo ir kovos su klimato kaita aspektai.

Susitariama, kad pirmoje pastraipoje paminėti kompleksiniai klausimai apima toliau išvardytus aspektus, kuriems, kai susiklosto aplinkybės, skiriama ypač daug dėmesio: nediskrimina-

vimą, mažumoms priklausančių asmenų teises, neįgalųjų teises, gyvybei pavojingomis ligomis sergančių asmenų ir kitų pažeidžiamų grupių teises, pagrindines darbo teises ir socialinę įtrauktį, moterų įgalinimą, teisinę valstybę, parlamentų ir pilietinės visuomenės gebėjimų stiprinimą, dialogo, dalyvavimo ir susitaikymo propagavimą, institucijų stiprinimą, be kita ko, vietos ir regionų lygiu.

4. Įgyvendinant šį reglamentą užtikrinamas politikos suderinamumas vystymosi labui ir suderinamumas su kitomis Sąjungos išorės veiksmų sritimis ir kitų susijusių sričių Sąjungos politika pagal SESV 208 straipsnį.

Šiuo požiūriu pagal šį reglamentą finansuojamos priemonės, įskaitant Europos investicijų banko (EIB) valdomas priemones, grindžiamos vystomojo bendradarbiavimo politika, nustatyta tokiuose dokumentuose kaip Sąjungos ir atitinkamų šalių partnerių bei regionų partnerių susitarimai, deklaracijos ir veiksmų planai, taip pat atitinkamais Sąjungos sprendimais, konkrečiais interesais, politikos prioritetais ir strategijomis.

5. Sąjunga ir valstybės narės siekia reguliariai ir dažnai keistis informacija, be kita ko, su kitais paramos teikėjais, ir skatina geresnį paramos teikėjų veiklos koordinavimą ir papildomumą, siekiant vykdyti bendrą daugiametį programavimą, grindžiamą šalių partnerių skurdo mažinimo ar lygiavertėmis vystymosi strategijomis. Jos gali imtis bendrų veiksmų, be kita ko, vykdyti tų strategijų bendras analizes ir su jomis susijusius bendrus atsakomuosius veiksmus, kad nustatytų prioritetinius intervencinių veiksmų sektorius ir darbo pasidalijimą šalyje, vykdydamos bendras paramos teikėjų masto misijas ir taikydamos bendro finansavimo ir įgaliojamojo bendradarbiavimo tvarką.

6. Sąjunga skatina daugiašalį požiūrį į pasaulines problemas ir tuo tikslu bendradarbiauja su valstybėmis narėmis. Atitinkamai atvejais ji skatina bendradarbiavimą su tarptautinėmis organizacijomis ir įstaigomis bei kitais dvišaliais paramos teikėjais.

7. Sąjungos bei jos valstybių narių ir šalių partnerių santykiai grindžiami bendromis žmogaus teisių, demokratijos bei teisinės valstybės vertybėmis, taip pat atsakomybės ir abipusės atskaitomybės principais; šios vertybės ir principai propaguojami plėtojant šiuos santykius.

Be to, palaikant santykius su šalimis partnerėmis atsižvelgiama į jų išsipareigojimą ir rezultatus įgyvendinant tarptautinius susitarimus bei plėtojant sutartinius santykius su Sąjunga.

8. Sąjunga skatina veiksmingą bendradarbiavimą su šalimis partnerėmis ir regionais partneriais, atsižvelgdama į geriausios tarptautinės praktikos pavyzdžius. Kai įmanoma, ji derina savo paramą su jų nacionalinėmis ar regioninėmis vystymosi strategijomis, reformų politika bei procedūromis ir remia demokratinę atsakomybę, taip pat vietos ir tarpusavio atskaitomybę. Šiuo tikslu ji skatina:

- a) skaidrų vystymosi procesą, kuriam vadovauja ir už kurį atsako šalis partnerė ar regionas partneris, įskaitant vietinės kompetencijos skatinimą;
- b) teisėmis grindžiamą požiūrį, apimančią visas žmogaus teises, įskaitant pilietines ir politines ar ekonomines, socialines ir kultūrines teises, siekiant žmogaus teisių principus įtraukti į šio reglamento įgyvendinimą, padėti šalims partnerėms įgyvendinti savo tarptautinius įsipareigojimus žmogaus teisių srityje ir remti teisių subjektus, daug dėmesio skiriant neturtingoms ir pažeidžiamoms grupėms, jiems reikalaujant savo teisių;
- c) šalių partnerių gyventojų įgalinimą, įtraukius ir dalyvavimu grindžiamus požiūrius į vystymąsi bei platų visų visuomenės sluoksnių dalyvavimą vystymosi procese ir nacionaliniame bei regioniniame dialoge, įskaitant politinį dialogą. Daugiausia dėmesio skiriama atitinkamiems parlamentų, vietos valdžios institucijų ir pilietinės visuomenės vaidmenims, *inter alia*, susijusiems su dalyvavimu, priežiūra ir atskaitomybe;
- d) veiksmingus bendradarbiavimo būdus ir priemones, kaip nustatyta Reglamento (ES) Nr. 236/2014 4 straipsnyje, laikantis EBPO/DAC geriausios praktikos, be kita ko, naudojant novatoriškas priemones, pavyzdžiui, dotacijų, paskolų ir kitų rizikos pasidalijimo mechanizmų derinius pasirinktuose sektoriuose bei šalyse ir privačiojo sektoriaus dalyvavimą, deramai atsižvelgiant į skolos tvarumo klausimus, tokių mechanizmų skaičių, reikalavimą atlikti sistemingą poveikio vertinimą laikantis šio reglamento tikslų, visų pirma tikslo mažinti skurdą.

Visos programos, intervencinės priemonės ir bendradarbiavimo būdai bei priemonės pritaikomi atsižvelgiant į konkrečias kiekvienos šalies partnerės ar regiono partnerio aplinkybes, daugiausia dėmesio skiriant programomis grindžiamiems požiūriams, numatomų paramos lėšų teikimui, privačių išteklių sutelkimui, įskaitant vietos privačiojo sektoriaus išteklius, visuotinėms ir nediskriminacinėms galimybėms naudotis pagrindinėmis paslaugomis ir šalių sistemų plėtojimui ir naudojimui;

- e) nacionalinių pajamų sutelkimą stiprinant šalių partnerių fiskalinę politiką, kad būtų mažinamas skurdas ir priklausomybė nuo paramos;

- f) didesnę politikos ir programavimo poveikį koordinuojant ir derinant paramos teikėjų veiklą ir užtikrinant jos nuoseklumą, siekiant kurti sinergijas ir vengti sutapimų bei dubliavimosi, gerinti papildomumą ir remti paramos teikėjų masto iniciatyvas;
- g) koordinavimą šalyse partnerėse ir regionuose partneriuose taikant sutartas gaires ir geriausios praktikos principus koordinavimo ir pagalbos veiksmingumo srityse;
- h) rezultatais grindžiamus požiūrius į vystymąsi, be kita ko, naudojant skaidrias šalių lygio rezultatų sistemas, kurios, kai tinkama, grindžiamos tokiais tarptautiniu lygiu sutartais tikslais ir rodikliais, kaip TVT, siekiant įvertinti rezultatus, įskaitant suteikus paramą vystymuisi atliktą darbą, rezultatus ir poveikį, ir apie juos informuoti.

9. Sąjunga atitinkamai remia dvišalio, regioninio ir daugiašalio bendradarbiavimo ir dialogo, partnerystės susitarimų vystymosi aspekto ir trišalio bendradarbiavimo įgyvendinimą. Sąjunga taip pat skatina Pietų šalių šalių savitarpio bendradarbiavimą.

10. Komisija informuoja Europos Parlamentą ir reguliariai keičiasi su juo nuomonėmis.

11. Komisija reguliariai keičiasi informacija su pilietine visuomene ir vietos valdžios institucijomis.

12. Vykdydama vystomojo bendradarbiavimo veiklą, Sąjunga prirėms remiasi ir dalijasi išmoktomis pamokomis ir patirtimi, kurias valstybės narės įgijo vykdydamos reformas ir pereinamuju laikotarpiu.

13. Sąjungos parama pagal šį reglamentą nenaudojama ginklų arba šaudmenų pirkimui ar karinės arba gynybinės paskirties operacijoms finansuoti.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

PROGRAMOS

4 straipsnis

Sąjungos paramos teikimas

Sąjungos parama teikiama pagal Reglamentą (ES) Nr. 236/2014 įgyvendinant:

- a) geografines programas;
- b) temines programas, kurias sudaro:
  - i) visuotinių viešųjų gėrybių ir uždavinių programa ir
  - ii) pilietinės visuomenės organizacijų bei vietos valdžios institucijų programa, ir
- c) visos Afrikos programą.

5 straipsnis

Geografinės programos

1. Sąjungos bendradarbiavimo veikla pagal šį straipsnį bus įgyvendinama vykdant nacionalinio, regioninio, tarpregioninio ir žemyninio pobūdžio veiklą.

2. Geografinė programa apima bendradarbiavimą atitinkamose veiklos srityse:

a) regionų lygiu su 1 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytomis šalimis partnerėmis, visų pirma siekiant sušvelninti paramos nutraukimą šalyse partnerėse, kurios pasižymi didele ir intensyviausia nelygybe; arba

b) dvišaliu lygiu:

i) su šalimis partnerėmis, kurios nėra didesnes nei vidutinės pajamos gaunančios šalys pagal EBPO/DAC besivystančių šalių sąrašą arba kurių bendras vidaus produktas neviršija 1 % pasaulinio bendro vidaus produkto;

ii) išimtiniais atvejais, be kita ko, siekiant laipsniškai panaikinti paramos vystymuisi dotacijas, dvišalis bendradarbiavimas taip pat gali būti vykdomas su tam tikru skaičiumi šalių partnerių, kai tai tinkamai pagrindžiama remiantis 3 straipsnio 2 dalimi. Parama laipsniškai nutraukiama glaudžiai bendradarbiaujant su kitais paramos teikėjais. Nutraukiant tos rūšies bendradarbiavimą, kai tinkama, pradedamas politinis dialogas su atitinkamomis šalimis daug dėmesio skiriant neturtingiausių ir pažeidžiamiausių grupių poreikiams.

3. Siekiant įgyvendinti 2 straipsnyje numatytus tikslus, geografinės programos rengiamos pagal Europos konsensuse ir taip pat atitinkamuose jo sutartuose pakeitimuose nurodytas bendradarbiavimo sritis ir pagal toliau išvardytas bendradarbiavimo sritis:

a) žmogaus teisės, demokratija ir geras valdymas:

i) žmogaus teisės, demokratija ir teisinė valstybė;

ii) lyčių lygybė, moterų įgalinimas ir lygios moterų galimybės;

iii) viešojo sektoriaus valdymas centriniu ir vietos lygiu;

iv) mokesčių politika ir administravimas;

v) kova su korupcija;

vi) pilietinė visuomenė ir vietos valdžios institucijos;

vii) vaiko teisių propagavimas ir apsauga;

b) integracinis ir darnus augimas, orientuotas į žmogaus socialinę raidą:

i) sveikatos apsauga, švietimas, socialinė apsauga, užimtumas ir kultūra;

ii) verslo aplinka, regioninė integracija ir pasaulio rinkos;

iii) tvarus žemės ūkis; aprūpinimo maistu ir mitybos saugumas;

iv) tvari energetika;

v) gamtos išteklių, įskaitant žemę, miškus ir vandenį, valdymas;

vi) klimato kaita ir aplinka;

c) kitos svarbios vystymosi politikos sritys:

i) migracija ir prieglobstis;

ii) humanitarinės pagalbos ir vystomojo bendradarbiavimo susiejimas;

iii) atsparumas ir nelaimių rizikos mažinimas;

iv) vystymasis ir saugumas, įskaitant konfliktų prevenciją.

4. Išsamesnė informacija apie 3 dalyje nurodytas bendradarbiavimo sritis pateikta I priede.

5. Pagal kiekvieną dvišalę programą teikiama Sąjungos parama iš esmės sutelkiama ne daugiau kaip trijuose sektoriuose, dėl kurių, jeigu įmanoma, turi būti susitarta su atitinkama šalimi partnere.

6 straipsnis

Teminės programos

1. Pagal temines programas vykdomi veiksmai suteikia pridėtinę vertę pagal geografines programas finansuojamiems veiksams, juos papildo ir yra su jais suderinti.

2. Programuojant teminius veiksmus taikoma bent viena iš šių sąlygų:

a) Sąjungos politikos tikslai pagal šį reglamentą negali būti tinkamai arba veiksmingai įgyvendinti pagal geografines programas, atitinkamais atvejais įskaitant situacijas, kai nėra geografinės programos arba kai tokia programa yra sustabdyta, arba kai nėra susitarimo dėl atitinkamo veiksmo su atitinkama šalimi partnere;

b) veiksmai yra skirti pasaulinėms iniciatyvoms, kuriomis remiami tarptautiniu mastu sutarti vystymosi tikslai, arba visuotinėms viešosioms gėrybėms ir uždaviniams;

- c) veiksmai yra daugiaregioninio, daugiašalio ir (arba) kompleksinio pobūdžio;
- d) veiksmis įgyvendinama inovacinė politika arba iniciatyvos, kuriomis remiantis būtų galima pagrįsti veiksmus ateityje;
- e) veiksmai atspindi Sąjungos politikos prioritetą, tarptautinę prievolę arba išpareigojimą, susijusį su vystymuoju bendradarbiavimu.

3. Jeigu šiame reglamente konkrečiai nenumatyta kitaip, teminiais veiksmis turi būti suteikta tiesioginė nauda 1 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytoms šalims ar teritorijoms ir jie vykdomi šiose šalyse ar teritorijose. Tokie veiksmai gali būti vykdomi už šių šalių ar teritorijų ribų, kai tai yra veiksmingiausias būdas pasiekti susijusios programos tikslus.

7 straipsnis

Visuotinės viešosios gėrybės ir uždaviniai

1. Sąjungos paramos pagal programą „Visuotinės viešosios gėrybės ir uždaviniai“ tikslas – remti veiksmus šiose srityse:

- a) aplinkos ir klimato kaitos;
- b) tvarios energetikos;
- c) žmogaus socialinės raidos, įskaitant deramą darbą, socialinį teisingumą ir kultūrą;
- d) aprūpinimo maistu ir mitybos saugumo bei tvaraus žemės ūkio; ir
- e) migracijos ir prieglobsčio.

2. Išsamesnė informacija apie 1 dalyje nurodytas bendradarbiavimo sritis pateikta II priedo A dalyje.

8 straipsnis

Pilietinės visuomenės organizacijos ir vietos valdžios institucijos

1. Sąjungos paramos pagal programą „Pilietinės visuomenės organizacijos ir vietos valdžios institucijos“ tikslas – stiprinti pilietinės visuomenės organizacijas ir vietos valdžios institucijas šalyse partnerėse ir, kai tai numatyta šiame reglamente, Sąjungoje ir šalyse paramos gavėjose, atitinkančiose finansavimo pagal Reglamentą (ES) Nr. 231/2014 reikalavimus.

Finansuotinus veiksmus pirmiausia vykdo pilietinės visuomenės organizacijos ir vietos valdžios institucijos. Atitinkamais atvejais, siekiant užtikrinti iniciatyvų veiksmingumą, veiksmus gali vykdyti kiti subjektai atitinkamų pilietinės visuomenės organizacijų ir vietos valdžios institucijų naudai.

2. Išsamesnė informacija apie bendradarbiavimo sritis pagal šį straipsnį pateikta II priedo B dalyje.

9 straipsnis

Visos Afrikos programa

1. Sąjungos paramos pagal Visos Afrikos programą tikslas – remti Sąjungos ir Afrikos strateginę partnerystę, ir vėlesnius jos pakeitimus ir papildymus, kad būtų įtraukta tarpregioninio, žemyninio ar pasaulinio pobūdžio veikla, vykdoma Afrikoje ir su Afrika.

2. Visos Afrikos programa papildomos kitos programos pagal šį reglamentą, taip pat kitos Sąjungos išorės veiksmų finansavimo priemonės, visų pirma Europos plėtros fondas ir Europos kaimynystės priemonė, ir ji yra su jomis suderinama.

3. Išsamesnė informacija apie bendradarbiavimo sritis pagal šį straipsnį pateikta III priede.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

PROGRAMAVIMAS IR LĖŠŲ PASKIRSTYMAS

10 straipsnis

Bendra sistema

1. Geografinių programų atveju orientacinės daugiametės programos šalims partnerėms ir regionams partneriams rengiamos remiantis strategijos dokumentu, kaip numatyta 11 straipsnyje.

Teminių programų atveju orientacinės daugiametės programos rengiamos taip, kaip numatyta 13 straipsnyje.

Visos Afrikos orientacinė daugiametė programa rengiama taip, kaip numatyta 14 straipsnyje.

2. Komisija priima įgyvendinimo priemones, nurodytas Reglamento (ES) Nr. 236/2014 2 straipsnyje, remiantis šio reglamento 11, 13 ir 14 straipsniuose nurodytais programavimo dokumentais.

3. Sąjungos parama taip pat gali būti teikiama į šio reglamento 11, 13 ir 14 straipsniuose nurodytus programavimo dokumentus neįtrauktomis priemonėmis, kaip numatyta Reglamento (ES) Nr. 236/2014 2 straipsnyje.

4. Sąjunga ir valstybės narės ankstyvajame programavimo proceso etape ir viso programavimo proceso metu tarpusavyje konsultuojasi, kad skatintų savo bendradarbiavimo veiklos suderinamumą, papildomumą ir nuoseklumą. Tokios konsultacijos gali būti Sąjungos ir valstybių narių bendro programavimo pagrindas. Sąjunga taip pat konsultuojasi su kitais paramos teikėjais ir vystymosi proceso dalyviais, įskaitant pilietinės visuomenės atstovus, vietos valdžios institucijas ir kitas vykdomąsias institucijas. Apie tai pranešama Europos Parlamentui.

5. Vykdamas programavimą pagal šį reglamentą deramai atsižvelgiama į žmogaus teises ir demokratiją šalyse partnerėse.

6. Lėšos, nustatytos šiame reglamente, gali likti nepaskirstytos siekiant užtikrinti tinkamus Sąjungos atsakomuosius veiksmus nenumatytų aplinkybių atveju, visų pirma nestabilios padėties, krizių ir laikotarpio po krizės atvejais, taip pat sudaryti galimybes derinti veiksmus su šalių partnerių strategijos ciklais ir koreguoti orientacinius finansinius asignavimus, remiantis pagal 11 straipsnio 5 dalį, 13 straipsnio 2 dalį ir 14 straipsnio 3 dalį atliktų peržiūrų rezultatais. Atsižvelgiant į paskesnę lėšų paskirstymą arba perskirstymą pagal 15 straipsnyje numatytas procedūras, dėl šių lėšų naudojimo sprendžiama vėliau, vadovaujantis Reglamentu (ES) Nr. 236/2014.

Kiekvienos programos rūšies atveju nepaskirstytų lėšų dalis neviršija 5 %, išskyrus veiksmų suderinimo tikslams skiriamas lėšas ir 12 straipsnio 1 dalyje nurodytas šalis.

7. Nedarant poveikio 2 straipsnio 3 daliai, Komisija gali įtraukti konkretų finansinį asignavimą siekiant padėti šalims partnerėms ir regionams partneriams stiprinti bendradarbiavimą su kaimyniniais Sąjungos atokiausiais regionais.

8. Paskelbus Reglamento (ES) Nr. 236/2014 17 straipsnyje nurodytą laikotarpio vidurio peržiūros ataskaitą vykdomo programavimo arba programų peržiūrų metu atsižvelgiama į toje ataskaitoje pateiktus rezultatus, nustatytus faktus ir išvadas.

11 straipsnis

Geografinių programų programavimo dokumentai

1. Visi programavimo dokumentai pagal šį straipsnį rengiami, įgyvendinami ir peržiūrimi laikantis politikos suderinamumo vystymosi labui principų ir pagalbos veiksmingumo principų, t.y. demokratinės atsakomybės, partnerystės, koordinavimo, derinimo, suderinimo su šalies partnerės ar regioninėmis sistemomis, skaidrumo, tarpusavio atskaitomybės ir orientavimosi į rezultatus principų, kaip nustatyta 3 straipsnio 4–8 dalyse. Jei įmanoma, programavimo laikotarpis suderinamas su šalių partnerių strategijos ciklais.

Geografinių programų programavimo dokumentai, įskaitant bendro programavimo dokumentus, grindžiami, kiek įmanoma, Sąjungos, valstybių narių ir susijusios šalies partnerės ar susijusio regiono partnerio, įskaitant nacionalinius ir regionų parlamentus, dialogu, o juos rengiant įtraukiama pilietinė visuomenė,

vietos valdžios institucijos ir kiti subjektai, kad būtų užtikrinta didesnė atsakomybė už šį procesą ir skatinama remti nacionalines vystymosi strategijas, visų pirma skurdo mažinimui skirtas strategijas.

2. Sąjunga rengia strategijos dokumentus atitinkamai šaliai partneriui ar regionui partneriui, tam, kad būtų sudaryta nuosekli Sąjungos ir tos šalies partnerės ar regiono partnerio vystomojo bendradarbiavimo struktūra, atitinkanti bendrąją tikslą ir taikymo sritį, tikslus, principus ir šiame reglamente išdėstytas politikos nuostatas.

3. Strategijos dokumento nereikia rengti:

a) šalims, kurios yra parengusios nacionalinę vystymosi strategiją – nacionalinį vystymosi planą arba panašų vystymosi dokumentą, kurį Komisija, priimdama atitinkamą orientacinę daugiametę programą, pripažino tokios programos pagrindu;

b) šalims ar regionams, kurių atžvilgiu parengtas bendras pagrindų dokumentas, kuriame nustatyta išsami Sąjungos strategija, įskaitant konkretų skyrių dėl vystymosi politikos;

c) šalims ar regionams, kurių atžvilgiu Sąjunga ir valstybės narės susitarė dėl bendro daugiametio programavimo dokumento;

d) regionams, taikantiems strategiją, dėl kurios bendrai susitarta su Sąjunga;

e) šalims, kurių atveju Sąjunga ketina suderinti savo strategiją su nauju nacionaliniu ciklu, prasidėsiančiu iki 2017 m. sausio 1 d.; tokiais atvejais pereinamojo laikotarpio (nuo 2014 m. sausio 1 d. iki naujo nacionalinio ciklo pradžios) orientacinėje daugiametėje programoje išdėstomi tai šaliai skirti Sąjungos atsakomieji veiksmai;

f) šalims ar regionams, pagal šį reglamentą gaunantiems Sąjungos lėšų asignavimą, 2014–2020 m. laikotarpiu neviršijantį 50 000 000 EUR.

Pirmos pastraipos b ir f punktuose nurodytais atvejais į tos šalies ar regiono orientacinę daugiametę programą įtraukiama susijusiai šaliai ar regionui skirta Sąjungos vystymosi strategija.

4. Strategijos dokumentai peržiūrimi jų įgyvendinimo laikotarpio viduryje arba prireikus *ad hoc* pagrindu, atitinkamais atvejais vadovaujantis su atitinkama šalimi partnere ar regionu partneriu sudarytuose partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimuose nustatytais principais ir procedūromis.

5. Orientacinės daugiametės programos geografinėms programoms rengiamos kiekvienai orientacinę Sąjungos lėšų finansinių asignavimą pagal šį reglamentą gaunančiai šaliai ar regionui. Išskyrus 3 dalies pirmos pastraipos e ir f punktuose nurodytas šalis ar regionus, tie dokumentai rengiami remiantis 3 dalyje nurodytais strategijos dokumentais ar lygiaverčiais dokumentais.

Šiame reglamente, jeigu tai atitinka šioje dalyje įtvirtintus principus ir sąlygas, įskaitant orientacinę lėšų asignavimą, ir 15 straipsnyje numatytas procedūras, šio straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos c punkte numatytas bendras daugiametis programavimo dokumentas gali būti laikomas orientacine daugiamete programa.

Orientacinėse daugiametėse programose geografinėms programoms nustatomos atrinktos prioritetinės sritys, kurioms turi būti skiriamas Sąjungos finansavimas, konkretūs tikslai, tikėtini rezultatai, aiškūs, konkretūs ir skaidrūs veiklos rezultatų rodikliai, orientaciniai finansiniai asignavimai, tiek bendrai, tiek pagal prioritetinę sritį, ir, kai taikoma, paramos teikimo sąlygos.

Komisija patvirtina orientacinius daugiametinius finansinius asignavimus kiekvienai geografinei programai pagal bendruosius šio reglamento principus, remdamasi 3 straipsnio 2 dalyje nustatytais kriterijais ir atsižvelgdama į įvairių programų ypatumus ir kartu į konkrečius sunkumus, su kuriais susiduria šalys arba regionai, kurie išgyvena krizę, yra pažeidžiami, nestabilūs, kuriuose vyksta konfliktai arba yra tikimybė, kad kils nelaimė.

Atitinkamais atvejais finansiniai asignavimai gali būti pateikti nurodant skirtinų lėšų intervalą ir (arba) kai kurios lėšos gali likti nepaskirstytos. Negali būti numatyta jokių orientacinių finansinių asignavimų, skiriamų pasibaigus 2014-2020 m. laikotarpiui, išskyrus atvejus, kai konkrečiai numatoma skirti lėšų pasibaigus tam laikotarpiui.

Orientacinės daugiametės programos geografinėms programoms pririnkus gali būti peržiūrėtos, be kita ko, siekiant užtikrinti veiksmingą įgyvendinimą, atsižvelgiant į strategijos dokumento, kuriuo jos yra grindžiamos, laikotarpio vidurio arba *ad hoc* peržiūrų rezultatus.

Orientaciniai finansiniai asignavimai, prioritetai, konkretūs tikslai, tikėtini rezultatai, veiklos rezultatų rodikliai ir, kai taikoma, paramos teikimo sąlygos taip pat gali būti tikslinami atsižvelgiant į peržiūrų rezultatus, visų pirma pasibaigus krizei arba po krizės susidariusios padėties atveju.

Tokios peržiūros turėtų apimti poreikius, išsipareigojimą ir pažangą, susijusius su sutartais vystymosi tikslais, įskaitant su žmogaus teisėmis, demokratija, teisine valstybe ir geru valdymu susijusius tikslus.

6. Komisija praneša apie bendrą programavimą su valstybėmis narėmis Reglamento (ES) Nr. 236/2014 17 straipsnyje nurodytoje laikotarpio vidurio peržiūros ataskaitoje, o tais atvejais, kai bendras programavimas nebuvo visapusiškai įgyvendintas, įtraukia į ją rekomendacijas.

12 straipsnis

Programavimas, skirtas krizės apimtoms šalims ir regionams, šalims ir regionams po krizės arba nestabilioms šalims ir regionams

1. Rengiant programavimo dokumentus, skirtus krizės apimtiems šalims ir regionams, šalims ir regionams po krizės ar nestabilioms šalims ir regionams arba šalims ir regionams, kuriuose gali įvykti gaivalinių nelaimių, tinkamai atsižvelgiama į atitinkamų šalių ar regionų pažeidžiamumą, specialius poreikius ir aplinkybes.

Deramą dėmesį reikėtų skirti konfliktų prevencijai, valstybės kūrimui ir taikos stiprinimui, susitaikymui po konflikto ir atstatymo priemonėms, taip pat moterų vaidmeniui ir vaikų teisėms šiuose procesuose.

Jeigu šalyse partnerėse ar regionuose partneriuose tiesiogiai vyksta krizė, yra susidariusi laikotarpio po krizės ar nestabili padėtis arba jie yra jų paveikti, ypač daug dėmesio skiriama visų atitinkamų subjektų pagalbos, atkūrimo ir vystymosi srities veiksmų koordinavimo stiprinimui siekiant padėti pereiti iš ekstremaliosios situacijos į vystymosi etapą.

Programavimo dokumentuose, skirtuose šalims ir regionams, kurie yra nestabilioje padėtyje arba kuriuose gali įvykti gaivalinės nelaimės, numatoma parengtis nelaimėms bei nelaimių prevencija ir tokių nelaimių padarinių valdymas, sprendžiami uždaviniai, susiję su pažeidžiamumu dėl sukrėtimų, ir stiprinamas atsparumas.

2. Dėl deramai pagrįstų neišvengiamų skubos priežasčių, pavyzdžiui, krizių atveju arba kilus tiesioginėms grėsmėms demokratijai, teisinei valstybei, žmogaus teisėms ar pagrindinėms laisvėms, Komisija gali patvirtinti nedelsiant taikomus įgyvendinimo aktus pagal Reglamento (ES) Nr. 236/2014 16 straipsnio 4 dalyje nurodytą procedūrą tam, kad pakeistų šio reglamento 11 straipsnyje nurodytus strategijos dokumentus ir orientacines daugiametes programas.

Tokios peržiūros gali pasiūlyti konkrečių pritaikytą strategiją, kurią būtų užtikrintas perėjimas prie ilgalaikio bendradarbiavimo ir vystymosi, skatinamas geresnis humanitarinių ir vystymosi politikos priemonių derinimas ir perėjimas nuo vieno prie kito.

13 straipsnis

Teminių programų programavimo dokumentai

1. Teminių programų orientacinėse daugiametėse programose nustatoma atitinkamai temai skirta Sąjungos strategija ir, atsižvelgiant į Visuotinių viešųjų gėrybių ir uždavinių programą, kiekvienoje bendradarbiavimo srityje nustatomos atrinktos prioritetinės sritys, kurioms turi būti skiriamas Sąjungos finansavimas, konkretūs tikslai, tikėtini rezultatai, aiškūs, konkretūs ir skaidrūs veiklos rezultatų rodikliai, apibūdinama tarptautinė padėtis ir pagrindinių partnerių veikla ir, kai taikoma, nustatomos paramos teikimo sąlygos.

Kai taikytina, nustatomi išteklių ir intervencijos prioritetai dalyvavimui pasaulinėse iniciatyvose.

Orientacinėmis daugiametėmis programomis teminėms programoms papildomos geografinės programos ir jos atitinka 11 straipsnio 2 dalyje nurodytus strategijos dokumentus.

2. Orientacinėse daugiametėse programose teminėms programoms nustatomi orientaciniai finansiniai asignavimai bendrai, pagal bendradarbiavimo sritį ir pagal prioritetinę sritį. Atitinkamais atvejais orientaciniai finansiniai asignavimai gali būti pateikti nurodant skirtinų lėšų intervalą ir (arba) kai kurios lėšos gali likti nepaskirstytos.

Orientacinės daugiametės programos teminėms programoms peržiūrimos, kai tai yra būtina siekiant užtikrinti veiksmingą įgyvendinimą, atsižvelgiant į laikotarpio vidurio arba *ad hoc* peržiūrų rezultatus.

Atsižvelgiant į peržiūrų rezultatus, taip pat gali būti tikslinami orientaciniai finansiniai asignavimai, prioritetai, konkretūs tikslai, tikėtini rezultatai, veiklos rezultatų rodikliai ir, kai taikoma, paramos teikimo sąlygos.

14 straipsnis

Visos Afrikos programos programavimo dokumentai

1. Visos Afrikos programos programavimo dokumentai rengiami, įgyvendinami ir peržiūrimi laikantis pagalbos veiksmingumo principų, kaip nustatyta 3 straipsnio 4–8 dalyse.

Visos Afrikos programos dokumentų programavimas grindžiamas dialogu, kuriame dalyvauja visi atitinkami suinteresuotieji subjektai, įskaitant Panafrikos Parlamentą.

2. Visos Afrikos programai skirtoje orientacinėje daugiametėje programoje nustatomos atrinktos prioritetinės sritys, kurioms turi būti skiriamas finansavimas, konkretūs tikslai, tikėtini rezultatai, aiškūs, konkretūs ir skaidrūs veiklos rezultatų rodikliai ir, kai taikoma, paramos teikimo sąlygos.

Visos Afrikos programos orientacinė daugiametė programa turi būti suderinta su geografinėmis ir teminėmis programomis.

3. Visos Afrikos programos orientacinėje daugiametėje programoje nustatomi orientaciniai finansiniai asignavimai bendrai, pagal veiklos sritį ir pagal prioritetinę sritį. Atitinkamais atvejais orientaciniai finansiniai asignavimai gali būti pateikti nurodant skirtinų lėšų intervalą.

Visos Afrikos programos orientacinės daugiametės programos prirėkus gali būti peržiūrimos siekiant reaguoti į nenumatytus atvejus ar įgyvendinimo problemas ir atsižvelgti į strateginės partnerystės peržiūrą.

15 straipsnis

Strategijos dokumentų tvirtinimas ir orientacinių daugiametė programų priėmimas

1. Komisija įgyvendinimo aktais patvirtina strategijos dokumentus, nurodytus 11 straipsnyje, ir priima orientacines daugiametės programas, nurodytas 11, 13 ir 14 straipsniuose. Tie įgyvendinimo aktai priimami pagal Reglamento (ES) Nr. 236/2014 16 straipsnio 3 dalyje nurodytą nagrinėjimo procedūrą. Ta procedūra taip pat taikoma peržiūroms, dėl kurių gerokai keičiama strategija arba jos programavimas.

2. Dėl deramai pagrįstų neišvengiamų skubos priežasčių, pavyzdžiui, krizių atveju arba kilus tiesioginėms grėsmėms demokratijai, teisinei valstybei, žmogaus teisėms ar pagrindinėms laisvėms, Komisija gali peržiūrėti strategijos dokumentus, nurodytus šio reglamento 11 straipsnyje, ir orientacines daugiametės programas, nurodytas šio reglamento 11, 13 ir 14 straipsniuose, pagal Reglamento (ES) Nr. 236/2014 16 straipsnio 4 dalyje nurodytą procedūrą.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16 straipsnis

Trečiosios šalies, kuri neatitinka finansavimo pagal šį reglamentą reikalavimų, dalyvavimas

Išimtinėmis ir tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis ir nedarant poveikio šio reglamento 2 straipsnio 3 daliai, siekiant užtikrinti Sąjungos finansavimo nuoseklumą ir veiksmingumą arba skatinti regioninį ar tarpregioninį bendradarbiavimą, Komisija orientacinėse daugiametėse programose pagal šio reglamento 15 straipsnį arba atitinkamuose įgyvendinimo priemonėse pagal Reglamento (ES) Nr. 236/2014 2 straipsnį gali nuspręsti išplėsti veiksmų atitikties reikalavimams kriterijus ir juos taikyti šalims ir teritorijoms, kurios antraip neatitiktų finansavimo pagal šio reglamento 1 straipsnį reikalavimų, kai įgyvendintinas veiksmas yra pasaulinio, regioninio, tarpregioninio ar tarpvalstybinio pobūdžio.

17 straipsnis

Igaliojimų delegavimas Komisijai

1. Komisijai pagal 18 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais būtų iš dalies keičiama:

a) bendradarbiavimo sričių detalės, nurodytos:

- i) 5 straipsnio 3 dalyje, kaip išdėstyta I priedo A ir B dalyse,
- ii) 7 straipsnio 2 dalyje, kaip išdėstyta II priedo A dalyje,
- iii) 8 straipsnio 2 dalyje, kaip išdėstyta II priedo B dalyje,
- iv) 9 straipsnio 3 dalyje, kaip išdėstyta III priede, visų pirma vykdant tolesnę veiklą, susijusią su Afrikos ir ES aukščiausio lygio susitikimais;

b) orientaciniai finansiniai asignavimai pagal geografines programas ir pagal Visuotinių viešųjų gėrybių ir uždavinių teminę programą, kaip išdėstyta IV priede. Tokiais pakeitimais pirminė suma negali būti sumažinta daugiau kaip 5 %, išskyrus IV priedo 1 dalies b punkte nurodytų asignavimų atveju.

2. Visų pirma, paskelbus Reglamento (ES) Nr. 236/2014 17 straipsnyje nurodytą laikotarpio vidurio ataskaitą ir remiantis ataskaitoje pateiktomis rekomendacijomis, Komisija iki 2018 m. kovo 31 d. priima šio straipsnio 1 dalyje nurodytus deleguotuosius aktus.

18 straipsnis

Igaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus suteikiami Komisijai, laikantis šiame straipsnyje nurodytų sąlygų.

2. 17 straipsnyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus suteikiami Komisijai šio reglamento galiojimo laikotarpiui.

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 17 straipsnyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.

4. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

5. Priimtas deleguotasis aktas pagal 17 straipsnį įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per 2 mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

19 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda komitetas (toliau – VBP komitetas). Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

2. Kai VBP komiteto posėdžiuose nagrinėjami su EIB susiję klausimai, juose dalyvauja EIB stebėtojas.

20 straipsnis

Finansinis paketas

1. Finansinis paketas šiam reglamentui įgyvendinti 2014–2020 m. laikotarpiu yra 19 661 639 000 EUR.

Metinius asignavimus nustato Europos Parlamentas ir Taryba, laikydamiesi daugiametėje finansinėje programoje nustatytų ribų.

2. Kiekvienai 5–9 straipsniuose nurodytai programai 2014–2020 m. laikotarpiu skiriamos orientacinės sumos nustatytos IV priede.

3. Vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1288/2013 ⁽¹⁾ 18 straipsnio 4 dalimi, orientacinė 1 680 000 000 EUR suma pagal įvairias išorės veiksmų finansavimo priemones (Vystomojo bendradarbiavimo priemonę, Europos kaimynystės priemonę, Partnerystės priemonę ir Pasių rengimo narystei pagalbos priemonę), skiriama veiklai, susijusiai su besimokančiųjų judumu į šalis partneres ir iš jų pagal Reglamentą (ES) Nr. 1288/2013, ir bendradarbiavimui bei politiniam dialogui su tų šalių valdžios institucijomis, įstaigomis ir organizacijomis.

Naudojant šias lėšas bus taikomas Reglamentas (ES) Nr. 1288/2013.

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1288/2013, kuriuo sukuriama Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus+“ ir kuriuo panaikinami sprendimai Nr. 1719/2006/EB, Nr. 1720/2006/EB ir Nr. 1298/2008/EB (OL L 347, 2013 12 20, p. 50).

Lėšos skiriamos dviem daugiamečiais asignavimais: atitinkamai tik pirmiesiems ketveriems metams ir likusiems trejiems metams. Šios lėšos atspindimos pagal šį reglamentą numatytame daugiamečiame orientaciniame programavimo procese, atsižvelgiant į nustatytus atitinkamų šalių poreikius ir prioritetus. Iš esmės ir neplanuotai pasikeitus aplinkybėms ar atsiradus svarbių politinių pokyčių, asignavimus galima tikslinti atsižvelgiant į Sąjungos išorės politikos prioritetus.

4. Pagal šį reglamentą 3 dalyje nurodytai veiklai skiriamos lėšos neviršija 707 000 000 EUR. Lėšos imamos iš geografinėms programoms skirtų finansinių asignavimų, ir nurodomi numatomas regioninis paskirstymas ir veiksmų rūšys. Lėšos pagal šį reglamentą, skirtos Reglamente (ES) Nr. 1288/2013 numatytiems veiksams finansuoti, naudojamos veiksams šalyse partnerėse, kurioms taikomas šis reglamentas, ypač daug dėmesio skiriant skurdžiausioms šalims. Studentų ir darbuotojų judumo veiksmai, finansuojami asignavimais pagal šį reglamentą, visų pirma vykdomi srityse, kurios yra svarbios besivystančių šalių integraciniam ir darniam vystymuisi.

5. Komisija į metinę šio reglamento įgyvendinimo ataskaitą, numatytą Reglamente (ES) Nr. 236/2014 13 straipsnyje, įtraukia visų pagal programą vykdomų veiksmų, nurodytų šio straipsnio 3 dalyje, kuriems skiriamos lėšos pagal šį reglamentą, sąrašą ir nurodo, ar juos vykdant laikomasi šio reglamento 2 ir 3 straipsniuose nustatytų tikslų ir principų.

21 straipsnis

Europos išorės veiksmų tarnyba

Šis reglamentas taikomas laikantis Sprendimo 2010/427/ES.

22 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Strasbūre 2014 m. kovo 11 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

M. SCHULZ

Tarybos vardu

Pirmininkas

D. KOURKOULAS

I PRIEDAS

BENDRADARBIAVIMO SRITYS PAGAL GEOGRAFINES PROGRAMAS

A. BENDROS BENDRADARBIAVIMO SRITYS PAGAL GEOGRAFINES PROGRAMAS

Geografinėmis programomis naudojamosi toliau išdėstytose bendradarbiavimo srityse, kurios nebūtinai atitinka sektorius. Prioritetai bus nustatomi atsižvelgiant į Sąjungos priimtus tarptautinius įsipareigojimus vystymosi politikos srityje, visų pirma TVT ir po 2015 m. tarptautiniu lygiu sutartus naujus vystymosi tikslus, kuriais modifikuojami arba pakeičiami TVT, ir remiantis politiniu dialogu su kiekviena reikalavimus atitinkančia šalimi partnere ar regionu partneriu.

I. Žmogaus teisės, demokratija ir geras valdymas

a) Žmogaus teisės, demokratija ir teisinė valstybė

- i) remti demokratizaciją ir demokratinių institucijų stiprinimą, įskaitant parlamentų vaidmens stiprinimą;
- ii) stiprinti teisinės valstybės ir teismų bei apsaugos sistemų nepriklausomumą ir visiems užtikrinti vienodas teises nekliudomai kreiptis į teismą,
- iii) remti skaidrų ir atskaitingą institucijų veikimą ir decentralizaciją; skatinti įtraukų socialinį dialogą šalies viduje ir kitus dialogus valdymo ir žmogaus teisių klausimais,
- iv) skatinti žiniasklaidos, įskaitant šiuolaikines žiniasklaidos priemones, laisvę,
- v) skatinti politinį pliuralizmą, visuomeninių, kultūrinių, ekonominių, politinių bei socialinių teisių apsaugą, mažumoms bei pažeidžiamiausioms grupėms priklausančių asmenų apsaugą,
- vi) remti kovą su diskriminacija ir diskriminacine praktika bet koku pagrindu, *inter alia*, dėl rasinės ar etninės kilmės, kastos, religijos ar tikėjimo, lyties, lytinės tapatybės ar seksualinės orientacijos, socialinės priklausomybės, negalios, sveikatos būklės ar amžiaus,
- vii) skatinti civilinę registraciją, ypač gimimų ir mirčių registraciją.

b) Lyčių lygybė, moterų įgalinimas ir lygios galimybės

- i) skatinti lyčių lygybę ir teisingumą,
- ii) ginti moterų ir mergaičių teises, be kita ko, kovojant su vaikų santuokomis ir kita kenksminga tradicine praktika, pvz., moters lyties organų žalojimu ir bet kokios formos smurtu prieš moteris ir mergaites, taip pat įskaitant paramą smurto dėl lyties aukoms,
- iii) skatinti moterų įgalinimą, įskaitant jų vaidmens vystymosi srityje ir taikos kūrime stiprinimą.

c) Viešojo sektoriaus valdymas centriniu ir vietos lygiu

- i) remti viešojo sektoriaus plėtrą siekiant gerinti visuotinę ir nediskriminacinę prieigą prie pagrindinių paslaugų, visų pirma sveikatos ir švietimo paslaugų,
- ii) remti programas, kuriomis gerinamas politikos formavimas, viešųjų finansų valdymas, įskaitant audito, kontrolės ir kovos su sukčiavimu įstaigų bei priemonių kūrimą ir stiprinimą, ir institucijų plėtojimas, įskaitant žmogiškųjų išteklių valdymą,
- iii) stiprinti parlamentų techninę kompetenciją sudarant jiems sąlygas vertinti nacionalinių biudžetų sudarymą bei priežiūrą ir dalyvauti šiuose procesuose, įskaitant su vidaus pajamomis iš išteklių gavybos ir su mokesčiais susijusius klausimus.

d) Mokesčių politika ir administravimas

- i) remti sąžiningų, skaidrių, veiksmingų, pažangių ir darnių vietos mokesčių sistemų kūrimą arba stiprinimą,
- ii) stiprinti besivystančių šalių stebėsenos gebėjimus kovojant su mokesčių slėpimu ir neteisėtais finansiniais srautais,
- iii) remti darbų, kuriuose nagrinėjamas mokestinis sukčiavimas bei jo poveikis, visų pirma rengiamų priežiūros įstaigų, parlamentų ir pilietinės visuomenės organizacijų, rengimą ir platinimą,

- iv) remti daugiašales ir regionines iniciatyvas mokesčių administravimo ir mokesčių reformų srityse,
  - v) remti besivystančias šalis siekiant veiksmingesnio jų dalyvavimo tarptautinėse bendradarbiavimo mokesčių klausimais struktūrose ir procesuose,
  - vi) remti ataskaitų apie atskiras šalis ir atskirus projektus teikimo įtraukimą į šalių partnerių teisėkūros procesus, siekiant didinti finansinį skaidrumą.
- e) Kova su korupcija
- i) padėti šalims partnerėms kovoti su visų formų korupcija, be kita ko, vykdant propagavimo veiklą, didinant informuotumą ir teikiant ataskaitas,
  - ii) didinti kontrolės bei priežiūros įstaigų ir teisminių institucijų gebėjimus.
- f) Pilietinė visuomenė ir vietos valdžios institucijos
- i) remti pilietinės visuomenės organizacijų gebėjimų stiprinimą siekiant jų didesnės reikšmės bei aktyvesnio dalyvavimo vystymosi procese ir siekiant skatinti politinį, socialinį ir ekonominį dialogą,
  - ii) remti vietos valdžios institucijų gebėjimų stiprinimą ir panaudoti jų kompetenciją skatinant taikyti teritorinį požiūrį į vystymąsi, įskaitant decentralizacijos procesus;
  - iii) skatinti užtikrinti palankias sąlygas piliečių dalyvavimui ir pilietinės visuomenės veiklai.
- g) Vaiko teisių propagavimas ir apsauga
- i) skatinti suteikti teisinius dokumentus,
  - ii) remti tinkamą ir sveiką gyvenimo lygį ir sveiką augimą iki subrendimo,
  - iii) užtikrinti pagrindinį ugdymą visiems.
- II. Integracinis ir darnus ekonomikos augimas, orientuotas į žmogaus socialinę raidą**
- a) Sveikatos priežiūra, švietimas, socialinė apsauga, užimtumas ir kultūra
- i) remti sektorių reformas, kuriomis gerinama prieiga prie pagrindinių socialinių paslaugų, visų pirma kokybiškų sveikatos priežiūros ir švietimo paslaugų, daugiausia dėmesio skiriant susijusiems TVT ir galimybei naudotis tokiais paslaugomis skurdžioms, atskirtų patiriančioms ir pažeidžiamoms grupėms,
  - ii) stiprinti vietos pajėgumus reaguoti į visuotines, regionines ir vietos problemas, be kita ko, naudojantis parama iš sektorių biudžetų ir užtikrinant intensyvią politinį dialogą,
  - iii) stiprinti sveikatos sistemas, *inter alia*, sprendžiant kvalifikuotų sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų trūkumo problemą ir užtikrinant sąžiningą sveikatos priežiūros finansavimą ir geresnį vaistų ir vakcinų prieinamumą skurstantiesiems,
  - iv) skatinti visapusiškai ir veiksmingai įgyvendinti Pekino veiksmų programą ir Tarptautinės konferencijos gyventojų ir vystymosi klausimais veiksmų programą bei jų peržiūros konferencijų rezultatus, įskaitant lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių propagavimą;
  - v) užtikrinti įperkamo geros kokybės geriamojo vandens tinkamą tiekimą, tinkamas sanitarines sąlygas ir higieną,
  - vi) didinti paramą kokybiškam švietimui ir vienodas galimybes juo naudotis,
  - vii) remti profesinį mokymą siekiant didinti įsidarbinimo galimybes ir gebėjimus atlikti mokslinius tyrimus ir naudoti jų rezultatus darniam vystymuisi,
  - viii) remti nacionalines socialinės apsaugos sistemas ir minimalią socialinę apsaugą, įskaitant sveikatos priežiūros ir pensijų sistemoms skirtas socialinio draudimo sistemas, daugiausia dėmesio skiriant nelygybės mažinimui,
  - ix) remti tinkamo darbo darbotvarkę ir skatinti socialinį dialogą,
  - x) skatinti kultūrų dialogą, kultūrinę įvairovę ir pagarbą visų kultūrų lygiavertiškumui;
  - xi) remti tarptautinį bendradarbiavimą siekiant skatinti kultūros pramonės įnašą į besivystančių šalių ekonomikos augimą, kad būtų visapusiškai išnaudotas jos potencialas kovojant su skurdu, įskaitant tokių klausimų, kaip galimybės patekti į rinką ir intelektualinės nuosavybės teisės, sprendimą.

- b) Verslo aplinka, regioninė integracija ir pasaulio rinkos
- i) remti konkurencingo vietos privačiojo sektoriaus plėtojimą, be kita ko, stiprinant vietos institucijų ir verslo gebėjimus;
  - ii) remti vietos gamybos sistemų ir vietos įmonių, įskaitant ekologiškas įmones, plėtojimą;
  - iii) skatinti mažas ir vidutines įmones (MVĮ), labai mažas įmones bei kooperatyvus ir sąžiningą prekybą,
  - iv) skatinti vietos, nacionalinių ir regioninių rinkų, įskaitant aplinkos prekių ir paslaugų rinkas, plėtrą,
  - v) remti teisės aktų ir reguliavimo sistemų reformas ir jų vykdymo užtikrinimą,
  - vi) sudaryti palankesnes galimybes naudotis verslo ir finansinėmis paslaugomis, pvz., mikrokredito ir taupymo, mikrodraudimo ir mokėjimų pervedimo paslaugomis;
  - vii) remti tarptautiniu lygiu sutartų darbo teisių įgyvendinimo užtikrinimą;
  - viii) rengti ir tobulinti įstatymus ir žemės registrus siekiant užtikrinti žemės nuosavybės teisių ir intelektinės nuosavybės teisių apsaugą;
  - ix) skatinti mokslinių tyrimų ir inovacijų politiką, kuria prisidedama prie darnaus ir įtraukaus vystymosi;
  - x) skatinti investicijas, generuojančias darnų užimtumą (be kita ko, taikant derinimo mechanizmus), daugiausia dėmesio skiriant nacionalinių bendrovių finansavimui ir nacionalinio kapitalo poveikio sustiprinimui pritaikant sverto principą, visų pirma MVĮ lygiu, ir remti žmogiškųjų išteklių plėtojimą;
  - xi) gerinti infrastruktūrą visapusiškai laikantis socialinių ir aplinkos apsaugos standartų;
  - xii) skatinti sektorinį požiūrį į darnų transportą, tenkinti šalių partnerių poreikius, užtikrinti transporto saugumą, prieinamumą bei efektyvumą ir mažinti jo neigiamą poveikį aplinkai,
  - xiii) bendradarbiauti su privačiuoju sektoriumi siekiant stiprinti socialiniu požiūriu atsakingą ir darnų vystymąsi, skatinti bendrovių socialinę ir aplinkosauginę atsakomybę, taip pat atskaitomybę ir socialinį dialogą;
  - xiv) padėti besivystančioms šalims prekybos ir regioninės bei žemyninės integracijos srityse, padėti joms sklandžiai ir laipsniškai integruotis į pasaulio ekonomiką;
  - xv) remti platesnę prieigą prie informacinių ir ryšių technologijų siekiant mažinti skaitmeninę atskirtį.
- c) Darnus žemės ūkis, aprūpinimo maistu ir mitybos saugumas
- i) padėti didinti besivystančių šalių atsparumą sukrėtimams (pvz., išteklių trūkumui ir nepakankamam tiekimui, kainų svyravimui) ir spręsti nelygybės problemą, užtikrinant geresnę skurdžių asmenų prieigą prie žemės, maisto, vandens, energijos ir finansų nedarant žalos aplinkai;
  - ii) remti darnią žemės ūkio praktiką ir susijusius žemės ūkio srities mokslinius tyrimus, daugiausia dėmesio skiriant smulkiajam ūkininkavimui ir kaimo gyventojų pragyvenimo šaltiniams;
  - iii) remti moterų žemės ūkio veiklą;
  - iv) skatinti vyriausybės pastangas siekiant sudaryti palankesnes sąlygas socialiniu ir ekologiniu požiūriu atsakingoms privačioms investicijoms;
  - v) remti strateginį požiūrį į aprūpinimo maistu saugumą, visų pirma akcentuojant maisto buvimą, galimybę jį gauti, infrastruktūrą, saugojimą ir maistingumą;
  - vi) spręsti maisto stygiaus ir prastos mitybos problemas pereinamuoju ir nestabilios padėties laikotarpiu, vykdant bazinę intervencinę veiklą;
  - vii) remti šalies vykdomą, dalyvavimo principu grindžiamą, decentralizuotą ir aplinkos požiūriu darnų teritorinį vystymąsi.
- d) Darni energetika
- i) gerinti prieigą prie modernių, įperkamų, darnių, efektyvių, švarių ir atnaujinamų energetikos paslaugų;
  - ii) skatinti vietos ir regionų darnios energetikos sprendimus ir decentralizuotą energijos gamybą.

- e) Gamtos išteklių, įskaitant žemę, miškus ir vandenį, valdymas, visų pirma:
- i) remti priežiūros procesus bei įstaigas ir padėti valdymo reformoms, kuriomis skatinamas darnus ir skaidrus gamtos išteklių valdymas ir išsaugojimas;
  - ii) skatinti lygiateisę prieigą prie vandens ir integruotą vandens išteklių valdymą bei upių baseinų valdymą;
  - iii) skatinti biologinę įvairovę ir ekosistemų funkcijų apsaugą bei tausų naudojimą;
  - iv) skatinti darnius gamybos bei vartojimo modelius ir saugų bei darnų cheminių medžiagų bei atliekų valdymą, atsižvelgiant į jų poveikį sveikatai.
- f) Klimato kaita ir aplinka
- i) skatinti švaresnių technologijų naudojimą, darnią energetiką ir efektyvų išteklių naudojimą, siekiant užtikrinti mažai anglies dioksido išskiriančią vystymąsi ir kartu griežtinant aplinkos apsaugos standartus,
  - ii) didinti besivystančių šalių atsparumą klimato kaitos padariniams remiant ekosistemomis grindžiamą prisitaikymą prie klimato kaitos bei jos švelninimą ir nelaimių rizikos mažinimo priemones,
  - iii) remti susijusių daugiašalių susitarimų aplinkos apsaugos klausimais įgyvendinimą, visų pirma darnaus vystymosi institucinės struktūros aplinkosauginio aspekto stiprinimą ir biologinės įvairovės apsaugos skatinimą;
  - iv) padėti šalims partnerėms spręsti problemas, susijusias su dėl klimato kaitos vykstančiu asmenų perkėlimu ir migracija, ir atkurti pabėgėlių dėl klimato kaitos pragyvenimo šaltinius.

III. Kitos vystymuisi svarbios politikos sritys

- a) Migracija ir prieglobstis
- i) remti tikslingas pastangas visapusiškai pasinaudoti migracijos, judumo, užimtumo ir skurdo mažinimo tarpusavio sąsaja siekiant padaryti migraciją teigiamu vystymosi veiksniu, ir mažinti „protų nutekėjimą“;
  - ii) remti besivystančias šalis joms priimančią ilgalaikę migracijos srautų valdymo politiką, kuria atsižvelgiama į migrantų ir jų šeimos narių žmogaus teises ir stiprinama jų socialinė apsauga.
- b) Humanitarinės pagalbos ir vystomojo bendradarbiavimo susiejimas
- i) atstatyti ir atkurti nuo konfliktų, tai pat žmogaus sukeltų ir gaivalinių nelaimių nukentėjusius regionus ir šalis vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu;
  - ii) vykdyti vidutinės trukmės ir ilgalaikę veiklą, kuria siekiama išskeldintų žmonių savarankiškumo ir integracijos arba reintegracijos, susiejant pagalbą, atkūrimą ir vystymąsi.
- c) Atsparumas ir nelaimių rizikos mažinimas
- i) remti pagrindinių paslaugų teikimą ir teisėtų, veiksmingų bei atsparių valstybės institucijų ir aktyvios bei organizuotos pilietinės visuomenės kūrimą nestabilios padėties atveju, remiantis partneryste su atitinkama šalimi;
  - ii) padėti užkirsti kelią valstybių nestabilumui, konfliktams, gaivalinėms nelaimėms ir kitokioms krizėms padedant šalims partnerėms ir regioninėms organizacijoms stiprinti išankstinio perspėjimo sistemas ir demokratinį valdymą bei institucijų pajėgumus,
  - iii) remti nelaimių rizikos mažinimą, parengti nelaimėms bei jų prevenciją ir tokių nelaimių padarinių valdymą.
- d) Vystymasis ir saugumas, įskaitant konfliktų prevenciją
- i) šalinti konfliktų pagrindines priežastis, įskaitant skurdą, žeminimą, išnaudojimą ir nevienodą žemės ir gamtos išteklių paskirstymą bei nevienodą prieigą prie jų, prastą valdymą, žmogaus teisių pažeidimus ir lyčių nelygybę, siekiant padėti užkirsti kelią konfliktams, juos spręsti ir kurti taiką,
  - ii) skatinti dialogą, dalyvavimą ir susitaikymą siekiant propaguoti taiką ir užkirsti kelią smurto proveržiams vadovaujantis geriausia tarptautine patirtimi,
  - iii) stiprinti bendradarbiavimą ir politines reformas saugumo ir teisingumo, taip pat kovos su narkotikais ir kita neteisėta prekyba (įskaitant prekybą žmonėmis), korupcija ir pinigų plovimu srityse.

B. KONKREČIOS BENDRADARBIAVIMO SRITYS PAGAL REGIONUS

Teikiant Sąjungos paramą remiami veiksmai ir sektorių dialogai, atitinkantys 5 straipsnį ir šio priedo A dalį, taip pat šio reglamento bendrąjį tikslą, taikymo sritį, tikslus ir bendruosius principus. Ypač daug dėmesio skiriama toliau aprašytoms sritims, kurios atspindi bendras sutartas strategijas.

I. Lotynų Amerika

- a) skatinti socialinę sanglaudą (visų pirma socialinę įtrauktį), deramą darbą ir teisingumą, lyčių lygybę ir moterų įgalinimą;
- b) spręsti valdymo klausimus ir remti politikos reformas, visų pirma socialinės politikos, viešųjų finansų valdymo ir mokesčių, saugumo (įskaitant narkotikus, nusikalstamumą ir korupciją) srityse, stiprinti gerą valdymą ir valstybės institucijas vietos, nacionaliniu ir regioniniu lygiu (be kita ko, taikant naujoviškus techninio bendradarbiavimo mechanizmus, pvz., Techninės pagalbos ir informacijos keitimosi biurą (TAIEX) ir porinius projektus), ginti žmogaus teises, įskaitant tų mažumų, čiabuvių tautų ir iš Afrikos kilusių asmenų, laikytis Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) pagrindinių darbo standartų, aplinka, kova su diskriminacija, kova su seksualiniu smurtu, smurtu dėl lyties bei smurtu prieš vaikus ir kova su narkotikų gamyba, vartojimu ir prekyba jais;
- c) remti aktyvią, organizuotą ir nepriklausomą pilietinę visuomenę ir stiprinti socialinį dialogą teikiant paramą socialiniams partneriams;
- d) stiprinti socialinę sanglaudą, visų pirma kuriant ir stiprinant darnias socialinės apsaugos sistemas, įskaitant socialinį draudimą ir fiskalines reformas, stiprinti mokesčių sistemų pajėgumą ir kovoti su sukčiavimu ir mokesčių slėpimu – visai tai padeda didinti lygybę ir geriau paskirstyti turėtą;
- e) padėti Lotynų Amerikos valstybėms įvykdyti išsamaus patikrinimo išipareigojimą siekiant užkirsti kelią moterų žudymui, tirti jo atvejus, teisiškai persekioti ir taikyti sankcijas už jį, atitaisyti jo žalą ir atkreipti dėmesį į šį reiškinį;
- f) remti įvairius regioninės integracijos procesus ir tinklo infrastruktūrų tarpusavio jungtis kartu užtikrinant papildomumą su EIB ir kitų įstaigų remiama veikla;
- g) spręsti klausimus, susijusius su saugumo ir vystymosi ryšiu;
- h) stiprinti gebėjimus užtikrinti visuotinę prieigą prie kokybiškų pagrindinių socialinių paslaugų, visų pirma sveikatos priežiūros ir švietimo sektoriuose;
- i) remti politiką švietimo ir bendros Lotynų Amerikos aukštojo mokslo erdvės kūrimo srityse;
- j) spręsti ekonominio pažeidžiamumo problemą ir padėti įgyvendinti struktūrinius pokyčius kuriant tvirtas partnerystes, paremtas atviros ir sąžiningos prekybos santykiais, produktyviai investuojant, kad būtų daugiau ir geresnių darbo vietų ekologiškoje ir įtraukioje ekonomikoje, perduodant žinias ir bendradarbiaujant mokslinių tyrimų, inovacijų ir technologijų srityje, taip pat skatinti darnų ir integracinį ekonominio augimą visais jo aspektais, ypač daug dėmesio skiriant uždaviniams, susijusiems su migracijos srautais, aprūpinimu maistu (įskaitant darnų žemės ūkį ir žuvininkystę), klimato kaita, darnia energetika ir biologinės įvairovės bei ekosistemų funkcijų, įskaitant vandenį, dirvožemį ir miškus, apsauga ir stiprinimu; remti labai mažų įmonių ir MVĮ plėtojimą, kuris yra pagrindinis integracinio ekonomikos augimo, vystymosi ir darbo vietų šaltinis; skatinti prekybai skirtą paramą vystymuisi siekiant užtikrinti, kad Lotynų Amerikos labai mažos įmonės ir MVĮ galėtų pasinaudoti tarptautinės prekybos galimybėmis, atsižvelgti į bendrosios lengvatų sistemos pokyčius;
- k) švelninti neigiamas pasekmes, kurias daugelio regiono šalių ekonomika patirs dėl negalėjimo naudotis bendrąja lengvatų sistema;
- l) užtikrinti tinkamą tolesnę veiklą įgyvendinus trumpalaikes skubias priemones, susijusias su atsigavimu po nelaimės ar po krizės ir vykdytas taikant kitas finansavimo priemones.

II. Pietų Azija

- 1) Skatinti demokratinį valdymą
  - a) remti demokratinius procesus, skatinti veiksmingą demokratinį valdymą, stiprinti viešąsias institucijas ir įstaigas (be kita ko, vietos lygiu), remti efektyvios decentralizacijos, valstybės pertvarkymo ir rinkimų procesus;
  - b) remti aktyvias, organizuotas ir nepriklausomas pilietinės visuomenės, įskaitant žiniasklaidą, vystymąsi; taip pat stiprinti socialinį dialogą teikiant paramą socialiniams partneriams;

- c) kurti ir stiprinti teisėtas, veiksmingas ir atskaitingas viešąsias institucijas, skatinti institucines ir administracines reformas, gerą valdymą, kovą su korupcija ir viešųjų finansų valdymą ir remti teisinę valstybę;
  - d) stiprinti žmogaus teisių, įskaitant mažumų, migrantų, čiabuvių ir pažeidžiamų grupių teises, apsaugą, kovoti su diskriminacija, seksualiniu smurtu, smurtu dėl lyties ir smurtu prieš vaikus, kovoti su prekyba žmonėmis.
  - e) ginti žmogaus teises skatinant institucines reformas (be kita ko, gero valdymo bei kovos su korupcija, viešųjų finansų valdymo, mokesčių ir viešojo administravimo reformų srityse) ir teisės aktų, administracines ir reguliavimo reformas pagal tarptautinius standartus, visų pirma nestabiliose šalyse ir šalyse, kuriose vyksta ar vyko konfliktas.
- 2) Skatinti socialinę įtrauktį ir visus žmogaus socialinės raidos aspektus
- a) skatinti socialinę sanglaudą, visų pirma socialinę įtrauktį, deramą darbą ir teisingumą bei lyčių lygybę, pasitelkiant švietimo, sveikatos ir kitų sričių socialinę politiką;
  - b) stiprinti gebėjimus užtikrinti visuotinę prieigą prie pagrindinių socialinių paslaugų, visų pirma sveikatos priežiūros ir švietimo sektoriuose; gerinti prieigą prie švietimo visiems siekiant gerinti žinias, gebėjimus ir įsidarbinimo galimybes darbo rinkoje, be kita ko, prireikus sprendžiant nelygybės ir diskriminacijos dėl darbo ir kilmės, visų pirma kastomis pagrįstos diskriminacijos, problemas;
  - c) skatinti socialinę apsaugą ir įtrauktį, deramą darbą ir pagrindinius darbo standartus, teisingumą bei lyčių lygybę pasitelkiant švietimo, sveikatos ir kitų sričių socialinę politiką;
  - d) skatinti kokybiškas švietimo, profesinio mokymo ir sveikatos priežiūros paslaugas, kurios būtų prieinamos visiems (įskaitant mergaites ir moteris);
  - e) atsižvelgiant į saugumo ir vystymosi ryšį, kovoti su smurtu dėl lyties ir kilmės, vaikų grobimu, korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, narkotikų gamyba, vartojimu bei prekyba jais ir kita neteisėta prekyba;
  - f) užmegzti vystymuisi pagrįstus partnerystės ryšius žemės ūkio, privačiojo sektoriaus plėtojimo, prekybos, investicijų, pagalbos, migracijos, mokslinių tyrimų, inovacijų bei technologijų ir viešųjų gėrybių teikimo srityse, siekiant mažinti skurdą ir didinti socialinę įtrauktį.
- 3) Remti darnų vystymąsi, didinti Pietų Azijos visuomenių atsparumą klimato kaitai ir gaivalinėms nelaimėms
- a) skatinti darnų ir integracinį ekonomikos augimą ir pragyvenimo šaltinius, integruotą kaimo plėtrą, darnų žemės ūkį ir miškininkystę, aprūpinimą maistu ir mitybą;
  - b) skatinti tausų gamtos išteklių ir atsinaujinančiosios energijos naudojimą, biologinės įvairovės apsaugą, vandens ir atliekų tvarkymą, dirvožemio ir miškų apsaugą;
  - c) prisidėti prie pastangų sprendžiant klimato kaitos problemą remiant prisitaikymo, švelninimo ir nelaimių rizikos mažinimo priemones;
  - d) remti pastangas, kuriomis siekiama didinti ekonomikos diversifikaciją, konkurencingumą ir gerinti prekybą, privačiojo sektoriaus plėtojimas ypač daug dėmesio skiriant labai mažoms įmonėms ir MVĮ bei kooperatyvams;
  - e) darnaus vartojimo ir gamybos, taip pat investicijų į švarias technologijas, darnią energetiką, transportą, darnų žemės ūkį ir žuvininkystę skatinimas, biologinės įvairovės ir ekosistemų funkcijų, įskaitant vandenį ir miškus, apsauga bei stiprinimas, ir deramų darbo vietų kūrimas ekologiškoje ekonomikoje;
  - f) remti parengtį nelaimėms ir ilgalaikį atsigavimą po nelaimių, be kita ko, apsirūpinimo maistu bei mitybos saugumo ir pagalbos iškeldintiems žmonėms srityse.
- 4) Remti regioninę integraciją ir bendradarbiavimą
- a) skatinti regioninę integraciją ir bendradarbiavimą daugiausia dėmesio skiriant rezultatams, remiant regioninę integraciją ir dialogą, visų pirma pasitelkiant Pietų Azijos regioninio bendradarbiavimo asociaciją, ir propaguoti Stambulo proceso („Azijos širdis“) vystymosi tikslus;
  - b) remti veiksmingą sienų valdymą ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą siekiant skatinti darnų ekonominį, socialinį ir aplinkosauginį pasienio regionų vystymąsi; kova su organizuotu nusikalstamumu ir narkotikų gamyba, vartojimu bei prekyba jais;
  - c) remti regionines kovas su pagrindinėmis užkrečiamosiomis ligomis iniciatyvas; padėti neleisti atsirasti rizikai sveikatai ir mažinti tą riziką, įskaitant riziką, kylančią dėl gyvūnų, žmonių ir jų įvairios aplinkos sąveikos;

III. Šiaurės ir Pietryčių Azija

1) Skatinti demokratinį valdymą

- a) padėti demokratizacijos procesui; kurti ir stiprinti teisėtas, veiksmingas ir atskaitingas viešąsias institucijas bei įstaigas ir ginti žmogaus teises skatinant institucines reformas (be kita ko, gero valdymo bei kovos su korupcija, viešųjų finansų valdymo, mokesčių ir viešojo administravimo reformos srityse) ir teisės aktų, administracines bei reguliavimo reformas pagal tarptautinius standartus, visų pirma nestabiliose šalyse ir šalyse, kuriose vyksta ar vyko konfliktas;
- b) stiprinti žmogaus teisių, įskaitant mažumų ir čiabuvių tautų teises, apsaugą, skatinti pagrindinių darbo standartų laikymąsi, kovoti su diskriminacija, kovoti su seksualiniu smurtu, smurtu dėl lyties ir smurtu prieš vaikus, įskaitant vaikus ginkluotų konfliktų atveju, ir spręsti prekybos žmonėmis problemą;
- c) remti Pietryčių Azijos valstybių asociacijos (ASEAN) žmogaus teisių architektūrą, ypač ASEAN tarpvyriausybines žmogaus teisių komisijos darbą;
- d) kurti ir stiprinti teisėtas, veiksmingas ir atskaitingas viešąsias institucijas ir įstaigas;
- e) remti aktyvią, organizuotą ir nepriklausomą pilietinę visuomenę; stiprinti socialinį dialogą teikiant paramą socialiniams partneriams;
- f) remti regiono pastangas, kuriomis siekiama stiprinti demokratiją, teisingą valstybę ir piliečių saugumą, be kita ko, vykdam teisingumo ir saugumo sektorių reformas, ir skatinti skirtingų etninių ir religinių grupių dialogą bei taikos procesus;
- g) atsižvelgiant į saugumo ir vystymosi ryšį, kovoti su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, narkotikų gamyba, vartojimu bei prekyba jais ir kita neteisėta prekyba, remti veiksmingą sienų valdymą ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą siekiant skatinti darnų ekonominį, socialinį ir aplinkosauginį pasienio regionų vystymąsi; remti išsinavimo veiklą.

2) Skatinti socialinę įtrauktį ir visus žmogaus socialinės raidos aspektus

- a) skatinti socialinę sanglaudą, visų pirma socialinę įtrauktį, deramą darbą ir teisingumą bei lyčių lygybę;
- b) stiprinti gebėjimus užtikrinti visuotinę prieigą prie pagrindinių socialinių paslaugų, visų pirma, sveikatos priežiūros ir švietimo sektoriuose; gerinti prieigą prie švietimo visiems siekiant gerinti žinias, gebėjimus ir išdarbinimo galimybes darbo rinkoje, be kita ko, prireikus sprendžiant nelygybės ir diskriminacijos dėl darbo ir kilmės, visų pirma kastomis pagrįstos diskriminacijos, problemas;
- c) užmegzti vystymusi pagrįstus partnerystės ryšius žemės ūkio, privačiojo sektoriaus plėtojimo, prekybos, investicijų, pagalbos, migracijos, mokslinių tyrimų, inovacijų bei technologijų ir viešųjų gėrybių teikimo srityse, siekiant mažinti skurdą ir didinti socialinę įtrauktį;
- d) remti regiono pastangas neleisti atsirasti rizikai sveikatai ir mažinti tą riziką, įskaitant riziką, kylantią dėl gyvūnų, žmonių ir jų įvairios aplinkos sąveikos;
- e) skatinti įtraukų švietimą, visą gyvenimą trunkantį mokymąsi ir profesinį rengimą (įskaitant aukštąjį mokslą ir profesinį švietimą ir mokymą) siekiant gerinti darbo rinkų veikimą;
- f) skatinti ekologiškesnę ekonomiką ir darnų ir integracinį ekonomikos augimą, visų pirma žemės ūkio, aprūpinimo maistu ir mitybos srityse, skatinti darnią energetiką ir biologinės įvairovės bei ekosistemų funkcijų apsaugą bei stiprinimą;
- g) atsižvelgiant į saugumo ir vystymosi ryšį, kovoti su smurtu dėl lyties bei kilmės ir vaikų grobimu.

3) Parama darniam vystymuisi ir Pietryčių Azijos visuomenių atsparumo klimato kaitai ir gaivalinėms nelaimėms didinimas

- a) remti klimato kaitos švelninimą ir prisitaikymą prie jos, skatinti darnų vartojimą ir gamybą;
- b) remti regioną siekiant įtraukti klimato kaitos veiksnį į darnaus vystymosi strategijas, rengti politiką ir priemones, skirtas prisitaikyti prie klimato kaitos ir ją švelninti, spręsti neigiamo klimato kaitos poveikio klausimą ir stiprinti ilgalaikio bendradarbiavimo iniciatyvas, mažinti pažeidžiamumą dėl nelaimių, remti ASEAN daugiasektorines gaires klimato kaitos srityje „Žemės ūkio ir miškininkystės vaidmuo užtikrinant apsirūpinimo maistu saugumą“;

- c) atsižvelgiant į gyventojų skaičiaus didėjimą ir kintančius vartotojų poreikius, remti darnų vartojimą, gamybą ir investicijas į švarias technologijas, ypač regioniniu lygiu, darnią energetiką, transportą, darnų žemės ūkį ir žuvininkystę, biologinės įvairovės ir ekosistemų funkcijų, įskaitant vandenį ir miškus, apsaugą ir stiprinimą, ir deramą darbo vietų kūrimą ekologiškoje ekonomikoje;
  - d) susieti pagalbą, atkūrimą ir vystymąsi užtikrinant tinkamą tolesnę veiklą įgyvendinus trumpalaikes skubias priemones, susijusias su atsigavimu po nelaimės ar po krizės, kurios įgyvendintos taikant kitas finansavimo priemones; remti parengtį nelaimėms ir ilgalaikį atsigavimą po nelaimės, be kita ko, aprūpinimo maistu bei mitybos saugumo ir pagalbos išskeldintiems žmonėms srityse.
- 4) Remti regioninę integraciją ir bendradarbiavimą visoje Šiaurės Rytų ir Pietryčių Azijoje
- a) skatinti glaudesnę regioninę integraciją ir bendradarbiavimą daugiausia dėmesio skiriant rezultatams, remiant regioninę integraciją ir dialogą;
  - b) remti ASEAN socialinę ir ekonominę integraciją ir ryšius, įskaitant su vystymusi susijusių ASEAN ekonominės bendrijos, Ryšių veiksmų plano ir Vizijos po 2015 m. tikslų įgyvendinimą;
  - c) skatinti su prekyba susijusių pagalbą ir prekybai skirtą paramą vystymuisi, be kita ko, siekiant užtikrinti, kad labai mažos įmonės ir MVĮ galėtų pasinaudoti tarptautinės prekybos galimybėmis;
  - d) pritraukti finansinius išteklius darniai infrastruktūrai ir tinklams, kurie daro teigiamą poveikį regioninei integracijai, socialinei įtraukčiai bei sanglaudai ir darniam ekonomikos augimui, kartu užtikrinant papildomumą su EIB, kitų ES finansavimo įstaigų ir kitų šioje srityje veikiančių įstaigų remiama veikla;
  - e) skatinti ASEAN institucijų bei šalių ir Sąjungos dialogą.
  - f) remti regionines kovas su pagrindinėmis užkrečiamosiomis ligomis iniciatyvas; padėti neleisti atsirasti rizikai sveikatai ir mažinti tą riziką, įskaitant riziką, kylančią dėl gyvūnų, žmonių ir jų įvairios aplinkos sąveikos;

IV. Vidurinė Azija

- a) siekti šių itin svarbių tikslų: prisidėti prie darnaus ir įtraukaus ekonominio ir socialinio vystymosi, socialinės sanglaudos ir demokratijos;
- b) remti vietos gyventojų apsirūpinimo maistu saugumą, darnaus energetinio saugumo, apsirūpinimo vandeniu ir sanitarijos galimybes; skatinti ir remti pasirengimą nelaimėms ir prisitaikymą prie klimato kaitos;
- c) remti atstovaujamuosius ir demokratiškai išrinktus parlamentus, skatinti ir remti gerą valdymą ir demokratizacijos procesus; patikimą viešųjų finansų valdymą; teisinę valstybę su gerai veikiančiomis institucijomis ir veiksmingą žmogaus teisių ir lyčių lygybės užtikrinimą; remti aktyvią, organizuotą ir nepriklausomą pilietinę visuomenę ir stiprinti socialinį dialogą teikiant paramą socialiniams partneriams;
- d) skatinti integracinį ir darnų ekonomikos augimą, mažinti socialinę ir regioninę nelygybę, remti inovacijas ir technologijas, deramą darbą, žemės ūkį ir kaimo plėtrą, remti ekonomikos diversifikaciją teikiant paramą labai mažoms įmonėms ir MVĮ, kartu skatinant reguliuojamos socialinės rinkos ekonomikos, atviros ir sąžiningos prekybos ir investicijų vystymąsi, įskaitant reguliavimo reformas;
- e) remti veiksmingą sienų valdymą ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą siekiant skatinti darnų ekonominį, socialinį ir aplinkosauginį pasienio regionų vystymąsi; atsižvelgiant į saugumo ir vystymosi ryšį, kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir visų rūšių neteisėta prekyba, įskaitant kovą su narkotikų gamyba ir vartojimu bei jų neigiamu poveikiu, įskaitant ŽIV/AIDS;
- f) skatinti dvišalį ir regioninį bendradarbiavimą, dialogą ir integraciją, taip pat su šalimis, kurioms taikoma Europos kaimynystės priemonė ir kitos Sąjungos priemonės, siekiant remti politikos reformas, be kita ko, atitinkamais atvejais stiprinant institucijas, teikiant techninę pagalbą (pvz., TAIEEX), keičiantis informacija ir vykdant porinius projektus, taip pat darant svarbias investicijas pagal atitinkamus mechanizmus siekiant sutelkti finansinius išteklius švietimo, aplinkos ir energetikos sektoriuose, anglies dioksido kiekio mažinimu grindžiamo vystymosi ir atsparumo klimato kaitos poveikiui srityje;
- g) stiprinti gebėjimus užtikrinti visuotinę prieigą prie kokybiškų pagrindinių socialinių paslaugų, visų pirma sveikatos priežiūros ir švietimo sektoriuose; remti gyventojų, ypač jaunimo ir moterų, galimybes įsidarbinti, *inter alia*, remiant bendrojo, profesinio ir aukštojo mokslo gerinimą;

V. Artimieji Rytai

- a) spręsti demokratizacijos ir valdymo (be kita ko, mokesčių srityje), teisinės valstybės, žmogaus teisių ir lyčių lygybės, pagrindinių teisių ir politinės lygybės klausimus, siekiant skatinti politines reformas, kovą su korupcija, teismo proceso skaidrumą ir kurti teisėtą, demokratines, veiksmingas ir atskaitingas viešąsias institucijas bei aktyvią, nepriklausomą ir organizuotą pilietinę visuomenę; stiprinti socialinį dialogą teikiant paramą socialiniams partneriams;
- b) remti pilietinę visuomenę jai kovojant už pagrindines laisves, žmogaus teises ir demokratinius principus;
- c) skatinti integracinį augimą ir socialinę sanglaudą bei vystymąsi, visų pirma darbo vietų kūrimą, socialinę įtrauktį, deramą darbą ir teisingumą bei lyčių lygybę; stiprinti gebėjimus užtikrinti visuotinę prieigą prie pagrindinių socialinių paslaugų, visų pirma, sveikatos priežiūros ir švietimo sektoriuose; jei reikia, spręsti nelygybės ir diskriminacijos dėl darbo ir kilmės, ypač kastomis pagrįstos diskriminacijos, problemas;
- d) remti pilietinės kultūros plėtojimą, visų pirma užtikrinant mokymą, švietimą ir vaikų, jaunimo ir moterų dalyvavimą;
- e) skatinti darnią ekonomikos reformą ir diversifikaciją, atviros ir sąžiningos prekybos santykius, reguliuojamos ir darnios socialinės rinkos ekonomikos vystymąsi, produktyvias ir darnias investicijas į pagrindinius sektorius (kaip antai energetiką, daug dėmesio skiriant atsinaujinančiajai energijai);
- f) skatinti gerus kaimyninius santykius, regioninį bendradarbiavimą, dialogą ir integraciją, taip pat su šalimis, kurioms taikoma Europos kaimynystės priemonė, bei su Persijos įlankos regiono valstybėmis, kurioms taikoma Partnerystės priemonė ir kitos Sąjungos priemonės, remiant integravimosi pastangas regione, visų pirma ekonomikos, energetikos, vandens, transporto ir pabėgėlių klausimų srityse;
- g) skatinti darnų ir teisingą vandens išteklių valdymą ir vandens išteklių apsaugą;
- h) papildyti šiuo reglamentu nustatytus išteklius nuosekliai dirbant ir teikiant paramą pagal kitas Sąjungos priemones ir politikos kryptis; šiuo atveju daug dėmesio galima skirti patekimui į Sąjungos vidaus rinką, darbo jėgos judumui ir platesnei regioninei integracijai;
- i) atsižvelgiant į saugumo ir vystymosi ryšį, kovoti su narkotikų gamyba, vartojimu ir prekyba jais;
- j) atsižvelgiant į vystymosi ir migracijos ryšį, valdyti migraciją ir padėti perkeltiesiems asmenims ir pabėgėliams;

VI. Kitos šalys

- a) remti demokratinės visuomenės, gero valdymo, pagarbos žmogaus teisėms, lyčių lygybės ir teisinės valstybės principais pagrįstos valstybės stiprinimą ir padėti užtikrinti stabilumą ir integraciją regione ir žemyne; remti aktyvią, organizuotą ir nepriklausomą pilietinę visuomenę ir stiprinti socialinį dialogą teikiant paramą socialiniams partneriams;
- b) remti prisitaikymo pastangas, susijusias su įvairių laisvosios prekybos erdvių kūrimu;
- c) remti kovą su skurdu, nelygybe ir atskirtimi, be kita ko, atsižvelgiant į palankių sąlygų neturinčių bendruomenių pagrindinius poreikius ir skatinant socialinę sanglaudą ir persikirstymo politiką, kuriomis siekiama mažinti nelygybę;
- d) stiprinti gebėjimus užtikrinti visuotinę prieigą prie pagrindinių socialinių paslaugų, visų pirma, sveikatos priežiūros ir švietimo sektoriuose;
- e) gerinti gyvenimo ir darbo sąlygas, ypač daug dėmesio skiriant TDO deramo darbo darbotvarkės propagavimui;
- f) spręsti ekonominio pažeidžiamumo klausimus ir prisidėti prie struktūrinių pokyčių, akcentuojant deramą užimtumą – užtikrinant darnų bei integracinį ekonomikos augimą ir efektyvaus energijos vartojimo, atsinaujinančiąją energiją grindžiamą mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomiką – kuriant tvirtas partnerystes, paremtas sąžiningos prekybos santykiais, produktyviai investuojant, kad būtų daugiau ir geresnių darbo vietų ekologiškoje ir įtraukioje ekonomikoje, perduodant žinias ir bendradarbiaujant mokslinių tyrimų, inovacijų ir technologijų srityje, taip pat skatinti darnų ir integracinį vystymąsi visais jo aspektais, ypač daug dėmesio skiriant tokioms problemoms, kaip antai: migracijos srutai, būstas, aprūpinimas maistu (įskaitant darnų žemės ūkį ir žuvininkystę), klimato kaita, darni energetika, biologinės įvairovės ir ekosistemų funkcijų, įskaitant vandenį ir dirvožemį, apsauga ir stiprinimas;
- g) spręsti seksualinio smurto ir smurto dėl lyties bei sveikatos problemas, įskaitant ŽIV/AIDS ir jo poveikį visuomenei.

II PRIEDAS

BENDRADARBIAVIMO SRITYS PAGAL TEMINES PROGRAMAS

A. VISUOTINIŲ VIEŠŪJŲ GĖRYBIŲ IR UŽDAVINIŲ PROGRAMA

Visuotinių viešųjų gėrybių ir uždavinių programa siekiama stiprinti bendradarbiavimą, keitimąsi žiniomis ir patirtimi bei stiprinti šalių partnerių gebėjimus siekiant prisidėti prie skurdo panaikinimo, socialinės sanglaudos ir darnaus vystymosi. Ši programa naudojama toliau nurodytose bendradarbiavimo srityse, užtikrinant kuo didesnę jų sinergiją atsižvelgiant į glaudžią jų tarpusavio sąsają.

I. Aplinka ir klimato kaita

- a) prisidėti prie Sąjungos aplinkos ir kovos su klimato kaitą politikos išorės aspekto visapusiškai laikantis politikos suderinamumo vystymosi labui principo ir kitų SESV nustatytų principų;
- b) dirbti nuo pat proceso pradžios padedant besivystančioms šalims įgyvendinti TVT ar kitą vėlesnę sistemą, dėl kurios susitaria Sąjunga ir valstybės narės, susijusius su tausiu gamtos išteklių naudojimu ir aplinkos darnumu;
- c) įgyvendinti Sąjungos iniciatyvas ir sutartus išpareigojimus tarptautiniu ir regionų lygiu ir (arba) tarpvalstybiniu lygiu, visų pirma su klimato kaita susijusiose srityse, skatinant atsparumo klimato kaitai mažo anglies dioksido kiekio technologijų strategijas, teikiant pirmenybę strategijoms, kuriomis skatinama biologinė įvairovė, ekosistemų ir gamtinių išteklių apsauga, darnus valdymas, įskaitant vandenynus, žemę, vandenį, žuvininkystę ir miškus (pvz., taikant tokias priemones kaip FLEGT), dykumėjimą, integruotą vandens išteklių valdymą, gamtos išteklių valdymą, patikimą cheminių medžiagų ir atliekų valdymą, efektyvų išteklių naudojimą ir ekologišką ekonomiką;
- d) geriau integruoti ir įtraukti klimato kaitos ir aplinkos tikslus į Sąjungos vystomojo bendradarbiavimo veiklą remiant metodinę ir mokslinių tyrimų veiklą besivystančių šalių klausimais, mokslinių tyrimų veiklą besivystančiose šalyse ir pačių šių šalių vykdomą mokslinių tyrimų veiklą, įskaitant stebėsenos, ataskaitų teikimo ir tikrinimo mechanizmus, ekosistemų žemėlapių sudarymą, vertinimą, aplinkos srities kompetencijos didinimą ir novatoriškų veiksmų ir politikos nuoseklumo skatinimą;
- e) stiprinti aplinkos valdymą ir remti tarptautinės politikos plėtojimą siekiant gerinti darnaus vystymosi visuotinio valdymo suderinamumą ir veiksmingumą, padedant vykdyti regioninę ir tarptautinę aplinkos stebėseną ir vertinimą ir skatinant daugiašalių aplinkos srities susitarimų veiksmingą reikalavimų vykdymą ir vykdymo užtikrinimo priemones besivystančiose šalyse;
- f) integruoti nelaimių rizikos valdymą ir prisitaikymą prie klimato kaitos į vystymosi planavimą ir investavimą ir skatinti strategijų, kuriomis siekiama sumažinti nelaimių riziką, pvz. saugant ekosistemas ir atkuriant šlapynes, įgyvendinimą;
- g) pripažinti, kad žemės ūkis ir gyvulininkystė vaidina lemiamą vaidmenį klimato kaitos politikoje ir skatinti smulkųjų ūkininkavimą ir gyvulininkystę kaip savarankiško prisitaikymo ir klimato kaitos švelninimo strategijas pietuose, todėl, kad jų atveju darniai naudojami gamtiniai ištekliai, kaip antai vanduo ir ganyklos.

II. Darni energetika

- a) skatinti galimybę naudotis patikimomis, saugiomis, įperkamos, klimatui nekenkiančiomis ir darniomis energetikos paslaugomis, kurios itin padeda naikinti skurdą ir užtikrinti integracinį augimą ir vystymąsi, ypač daug dėmesio skiriant vietos ir regionų atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimui ir prieigos neturintiems žmonėms atokiuose regionuose užtikrinimui;
- b) skatinti aktyvesnę atsinaujinančiosios energijos technologijų, visų pirma decentralizuotų metodų, naudojimą, taip pat efektyvų energijos vartojimą, ir propaguoti anglies dioksido kiekio mažinimu grindžiamas darnaus vystymosi strategijas;
- c) skatinti šalių partnerių ir vietos bendruomenių energetinį saugumą, pvz., užtikrinant išteklių ir maršrutų įvairovę, atsižvelgiant į kainų nepastovumo klausimus, galimybes mažinti išmetamuosius teršalus, didinant rinkų teikiamas galimybes ir skatinant energijos, visų pirma, elektros energijos, tarpusavio jungtis ir prekybą energija.

III. Žmogaus socialinė raida, įskaitant deramą darbą, socialinį teisingumą ir kultūrą

a) Sveikata

- i) Gerinti besivystančių šalių gyventojų sveikatą ir gerovę remiant įtraukia ir visuotinę galimybę naudotis kokybiškomis esminėmis visuomenės sveikatos priemonėmis, prekėmis ir paslaugomis, taip pat lygiateisi aprūpinimą jomis, užtikrinant nenutrūkstamą priežiūrą pradedant prevencija ir baigiant priežiūra po gydymo ir ypač daug dėmesio skiriant palankių sąlygų neturinčių asmenų grupėms ir pažeidžiamoms grupėms priklausančių asmenų poreikiams;
- ii) remti ir rengti pasaulinių iniciatyvų politinę darbotvarkę, kuri šalims partnerėms duotų didelės tiesioginės naudos, atsižvelgiant į orientavimąsi į rezultatus, pagalbos veiksmingumą ir poveikį sveikatos priežiūros sistemoms, įskaitant paramą šalims partnerėms, kad jos aktyviau dalyvautų šiose iniciatyvose;
- iii) remti konkrečias iniciatyvas, ypač regioniniu ir pasauliniu lygiu, kuriomis stiprinamos sveikatos priežiūros sistemos ir padedama šalims kurti ir įgyvendinti patikimą, faktais pagrįstą ir darnią nacionalinę sveikatos politiką prioritetinėse srityse, kaip antai: vaiko ir motinos sveikata, įskaitant imunizaciją ir atsaką į pasaulines grėsmes sveikatai (pavyzdžiui ŽIV/AIDS, tuberkuliozę ir maliariją bei kitas su skurdu susijusias ir apleistas ligas);
- iv) skatinti visapusiškai ir veiksmingai įgyvendinti Pekino veiksmų programą ir Tarptautinės konferencijos gyventojų ir vystymosi klausimais veiksmų programą bei jų peržiūros konferencijų rezultatus, įskaitant lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių propagavimą;
- v) skatinti, teikti ir plėsti esmines paslaugas ir psichologinę paramą smurto aukoms, ypač moterims ir vaikams.

b) Švietimas, žinios ir igūdžiai

- i) Remti tarptautiniu mastu sutartų tikslų įgyvendinimą švietimo srityje vykdant pasaulines iniciatyvas ir partnerystės programas, ypač daug dėmesio skiriant žinių, igūdžių ir vertybių skatinimui darnaus ir integracinio vystymosi srityje;
- ii) skatinti keitimąsi patirtimi, gerosios praktikos pavyzdžiais ir inovacijomis, remiantis subalansuotu požiūriu į švietimo sistemų plėtojimą;
- iii) suteikti daugiau lygių galimybių mokytis ir užtikrinti švietimo kokybę, visų pirma pažeidžiamoms grupėms priklausantiems asmenims, migrantams, moterims ir mergaitėms, religinėms mažumoms priklausantiems asmenims, neįgaliesiems, asmenims pažeidžiamumo situacijose, taip pat šalyse, kurioms prasčiausiai sekasi įgyvendinti pasaulinius tikslus, ir pasiekti, kad daugiau asmenų įgytų pagrindinį išsilavinimą ir toliau siektų žemesniojo vidurinio išsilavinimo.

c) Lyčių lygybė, moterų įgalinimas ir moterų ir mergaičių teisių apsauga

- i) Remti šalies, regioninio ir vietos lygio programas, kuriomis siekiama skatinti moterų ir mergaičių ekonominį ir socialinį įgalinimą, lyderystę bei dalyvavimą lygiomis teisėmis politiniame gyvenime;
- ii) remti nacionalines, regionines ir pasaulines iniciatyvas, kuriomis siekiama skatinti įtraukti lyčių lygybės ir moterų bei mergaičių įgalinimo klausimus į politiką, planus ir biudžetus, įskaitant tarptautines, regionines ir nacionalines vystymosi sistemas, ir į pagalbos veiksmingumo darbotvarkę; padėti išnaikinti lytimi grindžiamą atrankos praktiką;
- iii) spręsti seksualinio smurto ir smurto dėl lyties problemas ir remti tokio smurto aukas.

d) Vaikai ir jaunimas

- i) kovoti su prekyba vaikais, visų formų smurtu ir prievarta prieš juos, visų formų vaikų darbu, kovoti su vaikų santuokomis, skatinti politiką, kuria atsižvelgiama į vaikų ir jaunimo ypatingą pažeidžiamumą ir potencialą, jų teisių, įskaitant gimimo registraciją, ir interesų gynimą, švietimą, sveikatą ir pragyvenimo šaltinius, pradedant dalyvavimu ir įgalinimu;
- ii) didinti besivystančių šalių dėmesį politikai, kuri būtų naudinga jaunimui bei vaikams ir kuria būtų stiprinamas vaikų ir jaunimo, kaip vystymosi srities veikėjų, vaidmuo, ir gebėjimus plėtoti tokią politiką;
- iii) padėti plėtoti konkrečias strategijas ir intervencijas, kuriomis siekiama spręsti konkrečias problemas, darančias poveikį vaikams ir jaunimui, ypač sveikatos, švietimo ir užimtumo srityse, vykdant visus atitinkamus veiksmus kuo geriau atsižvelgiant į jų interesus.

- e) Nediskriminavimas
- i) Remti vietos, regionines ir nacionalines ir pasaulines iniciatyvas, skirtas skatinti nediskriminavimą dėl lyties, lytinės tapatybės, rasinės ar etninės kilmės, kastos, religijos ar tikėjimo, negalios, ligos, amžiaus ir seksualinės orientacijos, plėtojant politikos kryptis, rengiant planus ir biudžetus, taip pat keičiantis gerąja patirtimi ir kompetencija;
  - ii) užtikrinti platesnį dialogą nediskriminavimo ir žmogaus teisių gynėjų apsaugos klausimu;
- f) Užimtumas, igūdžiai, socialinė apsauga ir socialinė įtrauktis
- i) Remti aukštą produktyvumą ir deramą užimtumo lygį, visų pirma teikiant paramą patikimai švietimo ir užimtumo politikai ir strategijoms, profesiniam mokymui siekiant užtikrinti galimybes įsidarbinti, atitinkančias vietos darbo rinkos poreikius ir perspektyvas, darbo sąlygas, taip pat ir neoficialioje ekonomikoje, skatinti deramą darbą remiantis pagrindiniais TDO darbo standartais, be kita ko, kovoti su vaikų darbu, ir skatinti socialinį dialogą bei sudaryti palankesnes darbo jėgos judumo sąlygas, kartu geriant migrantų teises ir jas propaguojant;
  - ii) stiprinti socialinę sanglaudą, visų pirma kuriant ir stiprinant darnias socialinės apsaugos sistemas, be kita ko, socialinio draudimo sistemas gyvenantiems skurde, ir įgyvendinant fiskalines reformas; stiprinti mokesčių sistemų pajėgumus ir kovą su sukčiavimu ir mokesčių slėpimu – visa tai padeda didinti lygybę ir geriau paskirstyti turtą;
  - iii) stiprinti socialinę įtrauktį ir lyčių lygybę bendradarbiaujant, kad būtų užtikrintos vienodos galimybės naudotis pagrindinėmis paslaugomis, darbas visiems, kad būtų įgalintos tam tikros grupės ir paisoma jų teisių, visų pirma migrantų, vaikų ir jaunimo, neįgalųjų, moterų, čiabuvių ir mažumoms priklausančių asmenų, kad tos grupės galėtų dalyvauti ir dalyvautų ir gautų naudos kuriant gerovę ir skatinant kultūrinę įvairovę.
- g) Augimas, darbo vietos ir privačiojo sektoriaus dalyvavimas
- i) Skatinti veiksmus, kuriais siekiama sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų, didinant vietos labai mažų įmonių ir MVĮ konkurencingumą ir atsparumą, taip pat jų integraciją į vietos, regioninę ir pasaulinę ekonomiką, padėti besivystančioms šalims integruotis į regionines ir daugiašales prekybos sistemas;
  - ii) plėtoti vietos amatus, kurie padeda išsaugoti vietos kultūros paveldą;
  - iii) ugdyti socialiniu ir ekologiniu požiūriu atsakingą vietos privatųjį sektorių ir gerinti verslo aplinką;
  - iv) propaguoti veiksmingą ekonominę politiką, kuria remiamas vietos ekonomikos ir vietos pramonės vystymas pereinant prie ekologiškos ir įtraukios ekonomikos, efektyvaus išteklių naudojimo ir darnių vartojimo ir gamybos procesų;
  - v) skatinti elektroninių komunikacijos priemonių naudojimą taikant jas kaip priemones neturintiems asmenims naudingam ekonomikos augimui remti visuose sektoriuose, kad būtų panaikinta skaitmeninė atskirtis tarp besivystančių ir pramoninių šalių ir besivystančiose šalyse, ir sukurta tinkama politikos ir reguliavimo sistema šioje srityje, ir skatinti būtinos infrastruktūros kūrimą bei informacijos ir ryšių technologijų paslaugų ir priemonių naudojimą;
  - vi) remti finansinę įtrauktį skatinant labai mažų įmonių ir MVĮ bei namų ūkių, ypač palankių sąlygų neturinčių ir pažeidžiamų grupių, galimybes naudotis finansinėmis paslaugomis ir veiksmingą naudojimąsi šiomis paslaugomis, kaip antai mikrokreditų ir taupymo, mikrodraudimo ir mokėjimų pervedimo paslaugomis.
- h) Kultūra
- i) skatinti kultūrų dialogą, kultūrinę įvairovę ir pagarbą visų kultūrų lygiavertiškumui;
  - ii) skatinti tarptautinį bendradarbiavimą, kad būtų stimuliuojamas kultūros pramonės šakų įnašas į besivystančių šalių ekonomikos augimą siekiant visapusiškai išnaudoti jo potencialą kovojant su skurdu, įskaitant tokių klausimų, kaip galimybės patekti į rinką ir intelektinės nuosavybės teisės, sprendimą;
  - iii) skatinti pagarbą čiabuvių tautų ir mažumų socialinėms, kultūrinėms ir dvasinėms vertybėms siekiant stiprinti lygybę ir teisingumą daugiatautėse visuomenėse laikantis visuotinių žmogaus teisių, kurias privalo turėti visi, įskaitant čiabuvius bei mažumoms priklausančius asmenis;
  - iv) remti kultūrą, kuri yra daug žadantis ekonomikos sektorius vystymuisi ir augimui.

IV. Aprūpinimo maistu bei mitybos saugumas ir darnus žemės ūkis

Šios srities bendradarbiavimu stiprinamas bendradarbiavimas, keitimasis žiniomis ir patirtimi bei šalių partnerių pajėgumai, remiantis keturiais aprūpinimo maistu ramsčiais taikant lyčių aspektu grindžiamą požiūrį: maisto buvimu (gamyba), galimybe jį gauti (įskaitant žemę, maisto transporto iš vietovių, kuriose esama jo pertekliaus, į vietoves, kuriose jo trūksta, infrastruktūrą, rinkas, šalies maisto atsargų kaupimą, minimalios socialinės apsaugos sistemas), naudojimu (mitybos srities intervencijos socialiniu požiūriu atsakingomis priemonėmis) ir stabilumu, tuo pačiu metu kreipiant dėmesį į sąžiningą prekybą ir pirmenybę teikiant penkiems aspektams: smulkių ūkininkų veiklai ir gyvulininkystei, maisto perdirbimui siekiant sukurti pridėtinę vertę, valdymui, regioninei integracijai ir pagalbos mechanizmams pažeidžiamoms gyventojų grupėms:

- a) Skatinti darnios smulkiųjų ūkininkų veiklos ir gyvulininkystės vystymąsi, užtikrinant ekosistemomis, mažo anglies dioksido kiekio technologijomis ir atsparumo klimato kaitos poveikiui principais grindžiamą saugią galimybę naudotis technologijomis (įskaitant informacines ir ryšių technologijas), pripažįstant, skatinant ir stiprinant vietos savarankiško prisitaikymo prie klimato kaitos strategijas, taip pat išplečiant ir teikiant technines paslaugas, taikant kaimo plėtros programas, veiksmingas ir atsakingai taikomas investicijų priemones, laikantis tarptautinių gairių, naudojant darnų žemės ir gamtos išteklių valdymą, užtikrinant įvairaus pobūdžio gyventojų teisių į žemę apsaugą ir vietos gyventojų prieigą prie žemės, genetinės įvairovės apsaugą palankioje ekonominėje aplinkoje;
- b) remti aplinkos ir socialiniu požiūriu atsakingos politikos rengimą ir tam tikrų sektorių valdymą, valstybės ir ne valstybės veikėjų vaidmenį reguliavimo procese ir viešųjų gėrybių naudojimą, organizacinius gebėjimus, profesines organizacijas ir institucijas;
- c) gerinti apsirūpinimo maistu ir mitybos saugumą taikant tinkamą politiką, įskaitant biologinės įvairovės ir ekosistemų funkcijų apsaugą, prisitaikymo prie klimato kaitos politiką, informacines sistemas, krizių prevenciją ir valdymą, mitybos strategijas, skirtas pažeidžiamoms gyventojų grupėms, kurias įgyvendinant būtų sutelkiami reikiami ištekliai, kad būtų galima vykdyti bazinę intervencinę veiklą, kuri galėtų užkirsti kelią didžiajai daugumai nepakankamos mitybos atvejų;
- d) skatinti saugią ir darnią praktiką maisto ir pašarų tiekimo grandinėje.

V. Migracija ir prieglobstis

Bendradarbiavimu šioje srityje ketinama stiprinti politinį dialogą, bendradarbiavimą, keitimąsi žiniomis ir patirtimi ir šalių partnerių, pilietinės visuomenės organizacijų ir vietos valdžios institucijų pajėgumus siekiant remti žmonių judumą, kuris yra teigiamas socialinės žmogaus raidos elementas. Bendradarbiavimu šioje srityje, paremtu teisėmis grindžiamu požiūriu, apimančiu visas žmogaus teises – pilietines ir politines ar ekonomines, socialines ir kultūrinės, bus sprendžiamos problemos, susijusios su migracijos srautais, įskaitant migraciją tarp pietų šalių, pažeidžiamų migrantų, pvz., nelydimų nepilnamečių, prekybos žmonėmis aukų, prieglobsčio prašytojų, moterų migrantų padėtimi ir vaikų, moterų ir šeimų, likusių kilmės šalyse, padėtimi:

- a) Skatinti migracijos valdymą visais lygiais, ypač daug dėmesio skiriant socialiniams ir ekonominiams migracijos padariniams, ir pripažinti itin svarbų pilietinės visuomenės organizacijų, įskaitant diasporą, ir vietos valdžios institucijų vaidmenį siekiant, kad migracija būtų laikoma esmine vystymosi strategijos sudedamąja dalimi;
- b) užtikrinti geresnį migracijos srautų valdymą visais jų aspektais, be kita ko, didinant vyriausybių ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų pajėgumus šalyse partnerėse tokiose srityse, kaip antai: teisėta migracija ir judumas; neteisėtos migracijos, neteisėto migrantų įvežimo ir prekybos žmonėmis prevencija; darnaus neteisėtų migrantų grąžinimo sąlygų sudarymas ir savanoriško grįžimo ir reintegracijos rėmimas; integruoto sienų valdymo pajėgumai ir tarptautinė apsauga ir prieglobstis;
- c) kuo labiau sustiprinti didesnio žmonių judumo regioniniu ir pasauliniu mastu, ypač gerai valdomos darbo jėgos migracijos, vystomąjį poveikį gerinant migrantų integraciją paskirties šalyse, skatinti ir apsaugoti imigrantų ir jų šeimoms narių teises, padedant rengti ir įgyvendinti patikimą regioninę ir nacionalinę migracijos ir prieglobsčio politiką, įtraukiant migracijos aspektą į kitų sričių regioninę ir nacionalinę politiką ir remiant migrantų organizacijų ir vietos valdžios institucijų dalyvavimą politikos formavimo procese ir politikos įgyvendinimo procesus stebėsenoje;
- d) gerinti bendrą migracijos ir vystymosi ryšio supratimą, įskaitant vyriausybės politikos socialines ir ekonomines pasekmes migracijos (prieglobsčio) ar kituose sektoriuose;
- e) didinti prieglobsčio ir priėmimo pajėgumus šalyse partnerėse.

Bendradarbiavimo šioje srityje valdymas bus derinamas su Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondu bei Vidaus saugumo fondu, visiškai laikantis politikos suderinamumo vystymosi labai principo.

B. PILIETINĖS VISUOMENĖS ORGANIZACIJŲ IR VIETOS VALDŽIOS INSTITUCIJŲ PROGRAMA

Atsižvelgiant į Komisijos struktūrinio dialogo iniciatyvos išvadas ir Sąjungos paramą žmogaus teisėms, demokratijai, ir geram valdymui, šia programa bus siekiama stiprinti pilietinės visuomenės organizacijas ir vietos valdžios institucijas šalyse partnerėse ir, kai tai numatyta šiame reglamente, Sąjungoje, šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse. Ja siekiama užtikrinti palankias sąlygas piliečių dalyvavimui ir pilietinės visuomenės veiksams bei bendradarbiavimui, keitimuisi žiniomis ir patirtimi, taip pat pilietinės visuomenės organizacijų ir vietos valdžios institucijų gebėjimams šalyse partnerėse siekiant padėti įgyvendinti tarptautiniu lygiu sutartus vystymosi tikslus.

Taikant šį reglamentą, „pilietinės visuomenės organizacijos“ yra nevalstybinės, pelno nesiekiančios organizacijos, veikiančios nepriklausomai ir atskaitingai, kaip antai: nevyriausybinės organizacijos, čiabuvių tautoms atstovaujančios organizacijos, nacionalinėms ir (arba) etninėms mažumoms atstovaujančios organizacijos, diasporos organizacijos, migrantų organizacijos šalyse partnerėse, vietos prekyautojų asociacijos ir piliečių grupės, kooperatyvai, darbdavių asociacijos ir profesinės sąjungos (socialiniai partneriai), ekonominiams ir socialiniams interesams atstovaujančios organizacijos, organizacijos, kovojančios su korupcija ir sukčiavimu bei skatinančios gerą valdymą, pilietinių teisių organizacijos ir organizacijos, kovojančios su diskriminacija, vietos organizacijos (įskaitant tinklus), dalyvaujančios decentralizuoto regioninio bendradarbiavimo ir integracijos procese, vartotojų organizacijos, moterų ir jaunimo organizacijos, aplinkos, mokymo, kultūros, mokslinių tyrimų ir mokslo organizacijos, universitetai, bažnyčios ir religinės asociacijos bei bendruomenės, žiniasklaida ir bet kokios nevyriausybinės asociacijos ir nepriklausomi fondai, įskaitant nepriklausomus politinius fondus, kurie gali prisidėti įgyvendinant šio reglamento tikslus.

Taikant šį reglamentą, „vietos valdžios institucijos“ yra įvairios žemesnio nei nacionalinio lygmens valdžios institucijos, t. y. savivaldybės, bendruomenės, rajonai, apskritys, provincijos, regionai ir kt.

Šia programa padedama užtikrinti:

- a) įtraukia ir įgalintą visuomenę šalyse partnerėse, sukuriant stipresnes pilietinės visuomenės organizacijas ir vietos valdžios institucijas bei pagrindines paslaugas, teikiamas gyventojų grupėms, kurioms jos reikalingos;
- b) didesnę apie Europą sąmoningumo lygį vystymosi klausimais ir aktyviai sutelktą viešąją paramą Sąjungoje, šalyse kandidatėse ir potencialiose kandidatėse, siekiant mažinti skurdą ir įgyvendinti darnaus vystymosi strategijas šalyse partnerėse;
- c) didesnius Europos ir pietinių regionų pilietinės visuomenės organizacijų ir vietos valdžios institucijų tinklų, platformų ir sąjungų pajėgumus, siekiant užtikrinti esminį ir tęstinį dialogą vystymosi srities politikos klausimais ir skatinti demokratinį valdymą.

Galimi pagal šią programą remtini veiksmai:

- a) intervencijos šalyse partnerėse, kuriomis remiamos pažeidžiamos ir atskirtos grupės, teikiant pagrindines paslaugas per pilietinės visuomenės organizacijas ir vietos valdžios institucijas;
- b) tam tikrų veikėjų gebėjimų stiprinimas kartu teikiant paramą pagal nacionalinę programą, kai veiksmais siekiama:
  - i) sudaryti palankias sąlygas piliečių dalyvavimui ir pilietinės visuomenės veiksams, taip pat pilietinės visuomenės organizacijų gebėjimams veiksmingai dalyvauti politikos formavimo ir politikos įgyvendinimo stebėsenos procesuose;
  - ii) sudaryti palankesnes sąlygas glaudesniai dialogui ir geresniai pilietinės visuomenės organizacijų, vietos valdžios institucijų, valstybės ir kitų vystymosi proceso dalyvių bendradarbiavimui vystymosi klausimais;
  - iii) stiprinti vietos valdžios institucijų gebėjimus veiksmingai dalyvauti vystymosi procese, pripažįstant konkrečių jų vaidmenį ir ypatumus;
- c) didinti visuomenės informuotumą vystymosi klausimais, įgalinti žmones būti aktyviais ir atsakingais piliečiais bei skatinti formalų ir neformalų švietimą vystymosi klausimais Sąjungoje, šalyse kandidatėse ir potencialiose kandidatėse, diegti vystymosi politiką visuomenėje, sutelkti didesnę viešąją paramą veiksams, skirtiems kovai su skurdu, ir veiksams, kuriais siekiama užtikrinti labiau lygybės principais grindžiamus išsivysčiusių ir besivystančių šalių santykius, didinti informuotumą apie klausimus ir sunkumus, su kuriais susiduria besivystančios šalys ir jų tautos, remti teisę į vystymosi procesą, kuriame būtų visapusiškai užtikrinamos visos žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės, ir socialinį globalizacijos aspektą;
- d) koordinuoti pilietinės visuomenės organizacijų ir vietos valdžios institucijų tinklų, jų organizacijų ir įvairių suinteresuotųjų subjektų, dalyvaujančių viešosiose diskusijose dėl vystymosi, veiklą, plėtoti jų gebėjimus ir stiprinti jų institucijas, taip pat koordinuoti pietinių regionų pilietinės visuomenės organizacijų ir vietos valdžios institucijų tinklų bei kelias organizacijas vienijančių organizacijų veiklą, plėtoti jų gebėjimus ir stiprinti jų institucijas.

III PRIEDAS

BENDRADARBIAVIMO SRITYS PAGAL VISOS AFRIKOS PROGRAMĄ

Visos Afrikos programa remiami Afrikos ir Sąjungos strateginės partnerystės tikslai ir bendrieji principai. Ja skatinama taikyti į žmones orientuotos partnerystės principą ir principą „vertinti Afriką kaip visumą“, taip pat skatinama regioninio ir žemyninio lygių darna. Joje daugiausia dėmesio skiriama tarpregioninio, žemyninio ar pasaulinio pobūdžio veiklai, vykdomai Afrikoje ir su Afrika, ir remiamos bendros Afrikos ir ES iniciatyvos pasaulinėje arenoje. Pagal programą visų pirma teikiama parama šiose partnerystės srityse:

- a) taikos ir saugumo;
  - b) demokratinio valdymo ir žmogaus teisių;
  - c) prekybos, regioninės integracijos ir infrastruktūros (įskaitant žaliavas),
  - d) TVT ir tarptautiniu lygiu sutartų naujų laikotarpio po 2015 m. vystymosi tikslų;
  - e) energetikos,
  - f) klimato kaitos ir aplinkos,
  - g) migracijos, judumo ir užimtumo,
  - h) mokslo, informacinės visuomenės ir kosmoso,
  - i) kompleksinių klausimų.
-

IV PRIEDAS

ORIENTACINIŲ FINANSINIŲ SUMŲ PASKIRSTYMAS 2014–2020 M.

(mln. EUR finansiniai duomenys)

Iš viso	19 662
1) Geografinės programos	11 809 ⁽¹⁾
a) Pagal geografines teritorijas	
i) Lotynų Amerika	2 500
ii) Pietų Azija	3 813
iii) Šiaurės ir pietryčių Azija	2 870
iv) Vidurinė Azija	1 072
v) Artimieji Rytai	545
vi) kitos šalys	251
b) Pagal bendradarbiavimo sritis	
i) Žmogaus teisės, demokratija ir geras valdymas:	ne mažiau kaip 15 %
ii) Integracinis ir darnus augimas, orientuotas į žmogaus socialinę raidą:	ne mažiau kaip 45 %
2) Teminės programos	7 008
a) Visuotinės viešosios gėrybės ir uždaviniai	5 101
i) Aplinka ir klimato kaita ⁽²⁾	27 %
ii) Darni energetika	12 %
iii) Žmogaus socialinė raida, įskaitant deramą darbą, socialinį teisingumą ir kultūrą	25 %
Iš jų:	
— Sveikata	ne mažiau kaip 40 %
— Švietimas, žinios ir įgūdžiai	ne mažiau kaip 17,5 %
— Lyčių lygybė, moterų įgalinimas ir moterų ir mergaičių teisių apsauga; vaikai ir jaunimas, nediskriminavimas; užimtumas, įgūdžiai, socialinė apsauga ir socialinė įtrauktis; augimas, darbo vietos ir privačiojo sektoriaus dalyvavimas, kultūra ne mažiau kaip	27,5 %
iv) Aprūpinimas maistu ir darnus žemės ūkis	29 %
v) Migracija ir prieglobstis	7 %
Ne mažiau kaip 50 % lėšų, turimų prieš panaudojant OECD metodikos rodiklius (Rio rodiklius), bus panaudota veiksams klimato politikos srityje ir su aplinka susijusiems tikslams pasiekti.	
b) Pilietinės visuomenės organizacijos ir vietos valdžios institucijos	1 907
3) Visos Afrikos programa	845

⁽¹⁾ Iš jų: 758 milijonai EUR nepaskirstytų lėšų.⁽²⁾ Iš esmės lėšos bus paskirstomos tolygiai aplinkos ir klimato kaitos klausimams.

Europos Komisijos deklaracija dėl strateginio dialogo su Europos Parlamentu ⁽¹⁾

Remdamasi Europos Sąjungos sutarties 14 straipsniu, Europos Komisija, prireikus iš anksto pasikonsultavusi su atitinkamais pagalbos gavėjais, prieš vykdydama programavimą pagal 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 233/2014, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. vystomojo bendradarbiavimo finansinė priemonė, palaiko strateginį dialogą su Europos Parlamentu. Europos Komisija Europos Parlamentui pateiks turimus susijusius programavimo dokumentus, kuriuose nurodyti kiekvienai šaliai ir (arba) regionui numatyti orientaciniai asignavimai ir kiekvienos šalies ir (arba) regiono prioritetai, tikėtini rezultatai ir orientaciniai asignavimai, numatyti geografinių programų prioritetams įgyvendinti, taip pat pasirinkta pagalbos teikimo tvarka (*). Europos Komisija pateiks Europos Parlamentui turimus susijusius programavimo dokumentus, kuriuose nurodyti teminiai prioritetai, tikėtini rezultatai, pasirinkta pagalbos teikimo tvarka (*) ir teminėse programose numatyti tokiems prioritetams skirti finansiniai asignavimai. Europos Komisija atsižvelgs į Europos Parlamento poziciją šiuo klausimu.

Rengdama laikotarpio vidurio peržiūrą ir prieš priimdama bet kokius esminius programavimo dokumentų pakeitimus šio reglamento galiojimo laikotarpiu, Europos Komisija palaikys strateginį dialogą su Europos Parlamentu.

Europos Parlamento prašymu Europos Komisija paaiškins, į kurias Europos Parlamento pastabas atsižvelgta programavimo dokumentuose ir įgyvendinant bet kokius tolesnius veiksmus po strateginio dialogo.

⁽¹⁾ Europos Komisijai atstovaus atsakingas Komisijos narys.

(*) Jeigu taikoma.

Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos deklaracija dėl 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 233/2014, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. vystomojo bendradarbiavimo finansinė priemonė, 5 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunkčio

Kalbant apie 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 233/2014, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. vystomojo bendradarbiavimo finansinė priemonė, 5 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunkčio taikymą, šio reglamento įsigaliojimo metu laikoma, kad dvišalis bendradarbiavimas išimtiniais atvejais, taip pat atsižvelgiant į tai, kad siekiama laipsniškai nutraukti vystomosios pagalbos teikimą, palaikomas su šiomis šalimis partnerėmis: Kuba, Kolumbija, Ekvadoru, Peru ir Pietų Afrika.

Europos Komisijos deklaracija dėl 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 233/2014, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. vystomojo bendradarbiavimo finansinė priemonė, 5 straipsnio

Prieš pakeisdama 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 233/2014, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. vystomojo bendradarbiavimo finansinė priemonė, 5 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunkčio taikymo sritį, Europos Komisija prašys Europos Parlamento pateikti nuomonę.

Europos Komisijos deklaracija dėl asignavimo, skirto pagrindinėms paslaugoms teikti

2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 233/2014, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. vystomojo bendradarbiavimo finansinė priemonė, turėtų padėti Sąjungai vykdyti bendrą įsipareigojimą nuolat remti žmogaus socialinę raidą, kad atsižvelgiant į Tūkstantmečio vystymosi tikslus būtų gerinamos žmonių gyvenimo sąlygos. Bent 20 proc. pagal tą reglamentą numatytos pagalbos bus skirta pagrindinėms socialinėms paslaugoms teikti, daugiausia dėmesio skiriant sveikatos priežiūros ir švietimo sritimis, taip pat vidurinio mokslo sričiai, pripažįstant, kad būtinas tam tikras lankstumas, pvz., atvejais, kai teikiama išimtinė pagalba. Informacija apie tai, kaip atsižvelgta į šią deklaraciją, bus pateikta 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 236/2014, kuriuo nustatomos bendros Sąjungos išorės veiksmų priemonių įgyvendinimo taisyklės ir procedūros, 13 straipsnyje nurodytoje metinėje ataskaitoje.

Europos Parlamento pareiškimas dėl pagalbos, teikiamos pagal finansines priemones, sustabdymo

Europos Parlamentas atkreipia dėmesį, kad 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 233/2014, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. vystomojo bendradarbiavimo finansavimo priemonė, 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 232/2014, kuriuo nustatoma Europos kaimynystės priemonė, 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 234/2014 dėl bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis partnerystės priemonės sukūrimo ir 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 231/2014 dėl Pasirengimo narystei pagalbos priemonės (PNPP II) aiškiai nenurodyta galimybė sustabdyti pagalbą tais atvejais, kai ją gaunanti šalis nesilaiko pagrindinių atitinkamoje priemonėje įtvirtintų principų, t. y. demokratijos, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms principų.

Europos Parlamentas mano, kad bet koks pagal šias priemones teikiamos pagalbos sustabdymas pakeistų pagal įprastą teisėkūros procedūrą sutartą bendrą finansinį režimą. Kaip viena iš teisėkūros institucijų ir vienas iš biudžeto valdymo institucijų sudarančių narių Europos Parlamentas šiuo požiūriu turi teisę visapusiškai įgyvendinti savo prerogatyvas, jeigu toks sprendimas būtų priimtas.
